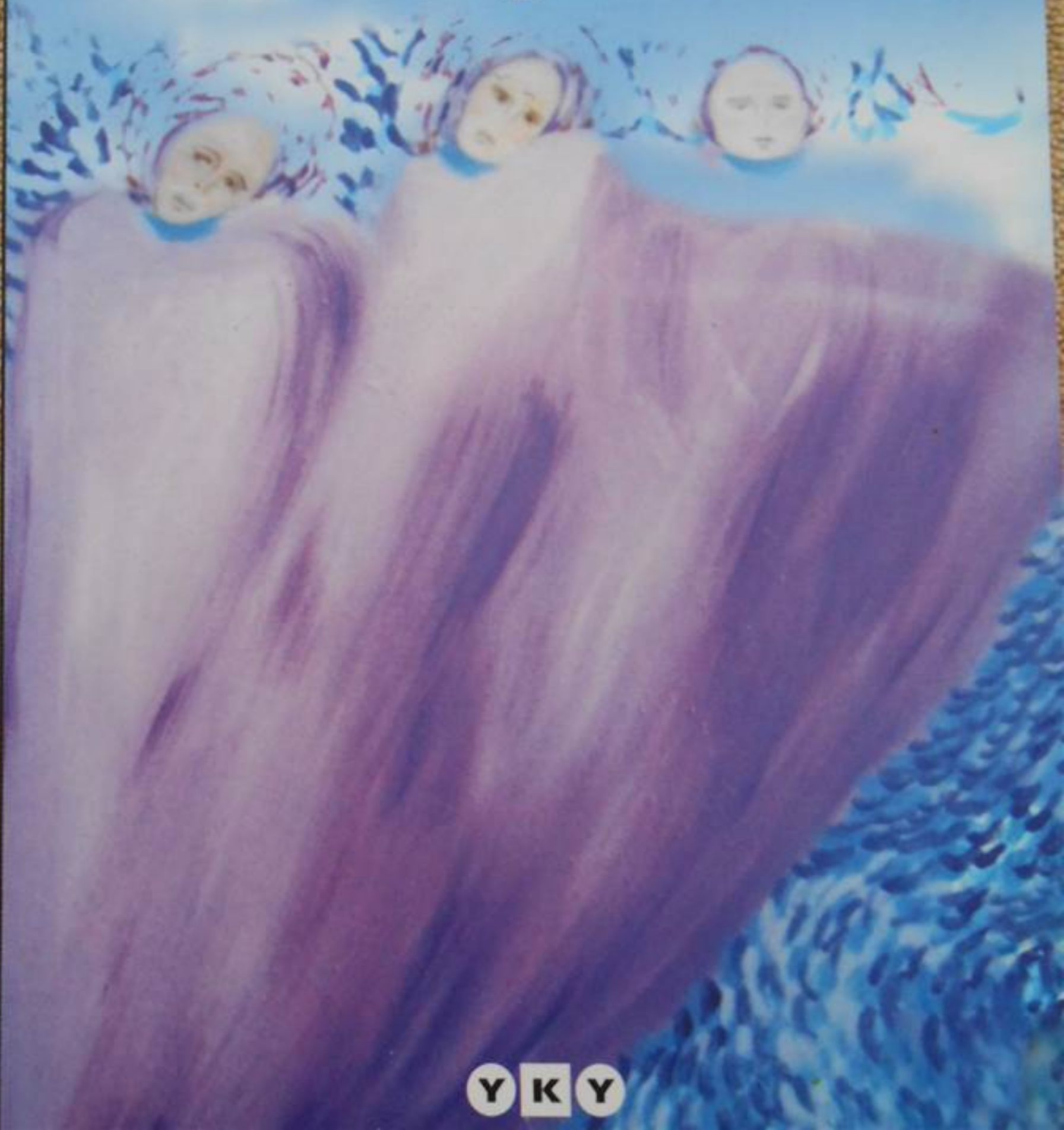


Özen Yula

Toplu Oyunları

1



TOPLU OYUNLARI

1

Özen Yula Eskişehir'de doğdu. Lise eğitimini ABD'de Oregon'da tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını Ankara Üniversitesi Tiyatro Anabilim Dalı'nda tamamladı. Bir süre New York'ta bulundu.

Oyunları İngilizce, Almanca, Fransızca, Bulgarca, Fince, Lehçe, Japonca, Rusçaya çevrildi; turnelerle Almanya, Avusturya, İngiltere, Hollanda, Japonya, Mısır gibi ülkelerde sahnelendi.

Ay Tedirginliği ile 2002'de Bonn Bienali'nde ve Viyana'da "kontext: Europa" Festivali'nde Türkiye'yi yazar olarak temsil etti. *Gayri Resmi Hurrem* Berlin'de Tiyatro Topluluğu tarafından sahnelendi; Bulgaristan'da okuma tiyatrosu yapıldı. *Aşk Evlerden Uzak* Lehçeye çevrildi; Polonya'da *Dialog* dergisinde basıldı. *Sahibinden Kiralık* Sorbonne Üniversitesi'nde karşılaştırmalı çeviri olarak yapıldı; Berlin'de Schaubühne am Lehniner Platz'da okuma tiyatrosu olarak sergilendi. Aynı tiyatrodaki sergilenen "Orient Express" projesinin "İstanbul-Sofya" bölümünü yazdı. Bir hikâyesi İngilizceye çevrildi, Kanada'daki *Descant* dergisinin Türkiye Özel Sayısı'nda basıldı. İki arkadaşı ile yazdığı *Eksik Defter, Tuhaf Kitap* İngilizce, Fransızca, Türkçe olarak basıldı; Lüksemburg'da satışa sunuldu.

Özen Yula İstanbul ile Ankara'da yaşıyor. Serbest yazarlık ve tiyatro yönetmenliği yapıyor.

Yapıtları: Öykü: *Öbür Dünya Bilgisi* (1993), *Kayıpkent Üçlemesi* (1994), *Buğuevi* (1998), *Arızalı Kalpler* (2002), *Tanrı Kimseyi Duymuyor* (2005).

Roman: *Hayat Bir Kere* (2000).

Anlatı-Deneme: *Jartiyer, Kırbaç ve Baby-Doll'ün Ötesindekiler* (2001); *Eksik Kitap, Tuhaf Defter* (Birhan Keskin ve Tül Akbal Süalp ile beraber; 2004).

Oyun: *Toplu Oyunları 1 (Ay Tedirginliği-Dünyanın Ortasında Bir Yer, 1996); Toplu Oyunları 2 (İstanbul Beyaz, Rakı Rengârenk-Kırmızı Yorgunları-Gözü Kara Alaturka, 1998); Toplu Oyunları 3 (Gayri Resmi Hurrem-Sahibinden Kiralık-Yakındoğu'da Emanet, 2002);*

Ödülleri: *Ay Tedirginliği* oyunuyla 2001 Afife Jale Tiyatro Ödülleri'nde Cevat Fehmi Başkut En Başarılı Oyun Yazarı Ödülü; *Arızalı Kalpler* adlı kitabındaki "Mazi Taşıyan Trenler" hikâyesiyle Milliyet Ödülleri'nde 2001 Haldun Taner Öykü Ödülü birinciliği; *Gayri Resmi Hurrem* oyunuyla Tiyatro dalında 2002 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü; *Gayri Resmi Hurrem* adlı oyunuyla 2004 Afife Jale Tiyatro Ödülleri'nde Cevat Fehmi Başkut En Başarılı Oyun Yazarı Ödülü; *Kırmızı Yorgunları* ve *Gayri Resmi Hurrem* adlı oyunları ile 2004 İsmet Küntay Ödülleri'nde En İyi Oyun Yazarı Ödülü; *Gayri Resmi Hurrem* oyunuyla 2004 Tiyatro Ödülleri'nde Yılın Yerli Oyun Yazarı Ödülü.

*Özen Yula'nın
YKY'deki kitapları:*

- Tanrı Kimseyi Duymuyor (2005)
Jartiyer, Kırbaç ve Baby-Doll'ün Ötesindekiler (2005)
Arızalı Kalpler (2005)
Hayat Bir Kere (2006)
Buğuevi (2006)
Öbür Dünya Bilgisi (2006)
Kayıpkent Üçlemesi (2006)
Toplu Oyunlar 1 (2007)
Toplu Oyunlar 2 (2007)
Toplu Oyunlar 3 (2007)
Toplu Oyunlar 4 (2007)

ÖZEN YULA

Toplu Oyunları
1

AY TEDİRGİNLİĞİ
DÜNYANIN ORTASINDA BİR YER



İSTANBUL

Bu kitaptaki oyunların Fikir ve Sanat Eserleri Yasasından ve yasalardan kaynaklanan tüm hakları eser sahibine aittir.

Yayınlanan oyunların sahnelenmesi, oynanması veya herhangi bir amaçla oyunlardan yararlanılması ancak eser sahibinin iznine bağlı olduğundan, bu eserle ilgilenecek kişi, kurum ve kuruluşların yazarına doğrudan (veya yayınevimiz aracılığı ile) başvurmaları zorunludur.
ozenyula@yahoo.com

Yapı Kredi Yayınları - 2431
Edebiyat - 752

Toplu Oyunları 1/ Özen Yula

Kapak Resmi: Hümeyra'nın tablosundan ayrıntı

Kitap Editörü: Nurettin Pirim

Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Şefik Matbaası
Marmara Sanayi Sitesi M Blok No: 291 İkitelli/İstanbul

1. Baskı: Mayıs 1996, MitosBoyut
YKY'de 1. Baskı: İstanbul, Ocak 2007
ISBN 978-975-08-1173-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2005
Sertifika No: 1206-34-003513
Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.yapikrediyayinlari.com>
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://yky.estore.com.tr>
<http://alisveris.yapikredi.com.tr>
<http://www.yapikredi.com.tr>

İçindekiler

Ay Tedirginliği • 7

Dünyanın Ortasında Bir Yer • 47

AY TEDİRGİNLIĞI

KİŞİLER

ADAM: 30-40 yaşları arasında

KADIN: 30-40 yaşları arasında

Not:

Oyunun geçtiği zaman dilimi belirgin olmamakla birlikte giysiler, bütün aksesuarlar ve dekor parçaları 1950'li yılları çağrıştırmaktadır.

Birinci Bölüm

(Denizin yanı başında kuytu bir köşe. İnsan, bu köşenin ucundan bir adım atsa kendini denizin buz gibi sularında, hemen ardından da içine alıp sürükleyen müthiş bir akıntının ortasında bulabilir. Ilık bir ilkbahar gecesi. Uzakta karşı kıyının ışıkları seçilmektedir. Sanki bir ateşböceği sürüsü oynaşmaktadır gecenin içinde. Ahşap direğe bağlanmış eski bir sokak lambası aydınlatmaktadır bu uzamı; bir de kendini kayıtsız şartsız dünyaya sunan ayın soluk ışığı. Gecenin epey geç bir saatidir. 1950'li yıllarda revaçta olan, şık bir takım giymiş ADAM ağır ağır gelir; çöp varillerinin yanından geçip arkadaki denizi seyreder bir süre. Arkası dönük olan ADAM'ın önce denize, ardından karşı kıyıya, son olarak da gökyüzüne baktığı anlaşılır başının hareketlerinden. Bulutları yarıp çıkan ayın aydınlığı birden düşer bu kuytu köşeye. Adam yanındaki eski model çantayı açıp içinden bir kâğıt tomarı çıkarır. Kâğıtların üstlerindeki yazılara göz atarak birer birer suya bırakmaya başlar.)

ADAM : Her hikâye biter!... Hikâyenin sonu başında gizlidir ve başladığı an bitmiştir her hikâye... Bütün bu saçmalıklar onun için mi yazıldı? (ADAM kâğıtları suya atmaya devam ederken KADIN gelir. KADIN, 1950'li yılların izlerini taşıyan çok şık bir tayyör giymiştir. Hareketlerinden gergin olduğu anlaşılmaktadır. Temkinli hareket etmeye gayret gösterir. ADAM'ın ora-

da olduğunun farkına vardığında çantasından 1950 model Browning marka bir tabanca çıkarır.)

ADAM: Ya bu? Buna ne demeli?

(KADIN, ADAM'ın sesini duyunca, aniden, gitmek için bir hareket yapar. ADAM elindeki kâğıtta yazılı olanları okumaya başladığında KADIN olduğu yerde kalır.)

ADAM: "Çok eski zamanların hikâyesidir: Adı bilinmedik bir şehrin girişinde bir kapı varmış. Buraya 'Tedirginler Kapısı' derlermiş. Birbirine teğet geçen yaşantılar o şehre girmeden önce, bu kapının önünde bir an duraksarmış. Bu kapının şehre açılan sol kanadının arkasında, yüzlerine acının isisi değmemiş, çelimsiz omuzlarına zorbalığın kanadı dokunmamış, alınlarına evvel zaman minyatürlerinin çizgileri ilişmemiş, sevinçli mi sevinçli, hayattan bihaber mi bihaber, kendilerini oyunun uyku gibi oyalayıcı, kimi zaman da avutucu kollarına bırakmış çocuklar eski masalları yeniden yaratırlarmış. Kapının sağ kanadının arkasında ise, cılız gözleriyle hayattan umut kesmemiş, yılgın yürekleriyle kanlarını divitlerine mürekkep eyleyen, hatıra kırıntılarını hayat sunaklarında birer birer terk ediveren, sevgiyi bilen, 'Tuhaf rastlantılar kurucusu' denilen insanlar gezinirlermiş. Buraya 'Tedirginler Kapısı' denilmesinin nedeni de şuymuş: Şehre gelen yabancılar bu farklı iki grubun arasından geçerlerken büyük bir tedirginlik duyarlarmış. Çünkü sola baksalar, hayli zaman önce yitirdikleri çocukluklarını hatırlatan şehir çocuklarını, sağa baksalar, kendilerinin taşımaktan korktukları kadar sevgiyi kuşanıvermiş 'Tuhaf rastlantılar kurucuları'nı görüp, 'Bu şehrin girişinde bunları gören, acep şehirde neler görür ki?' diye düşünürlermiş." (KADIN, ADAM'ın okuduğu yazıyı dinlerken tabancayı çantasına koymuştur. ADAM okumayı bitirince kâğıdı buruşturur.) Bu da böyle gider! (ADAM kâğıdı denize atar. KADIN gitmek için bir hareket yapar.) Ee, nasıl buldunuz?

KADIN: (Kalakalır; şaşırmıştır.) Burada olduğumu nasıl anladınız?

ADAM: (KADIN'a doğru dönerek...) Ani bir hareket yaptınız. Daha önce de gitmeye hazırlanmıştınız, ama beklediniz!

KADIN : Şimdi gidiyorum!

ADAM : Neden?

KADIN : Bilmiyorum, ama gitmem gerekiyor.

ADAM : Hayır, onu sormadım! Gitmeye hazırlandığınızda sizi burada neyin tuttuğunu öğrenmek istiyorum.

KADIN : Bir şey okudunuz. Suya attığınız kâğıttaki o yazı... Galiba onu dinlemek istedim.

ADAM : Teşekkür ederim.

KADIN : Bir şey değil, ama niye teşekkür ediyorsunuz?

ADAM : Öylesine! Az önce bir cinayete tanık oldunuz. Muhtemelen onun içindir!

KADIN : *(İrkilir. Bilinçsizce gerisin geriye iki üç adım atar.)* Ben... Hiçbir şey görmedim! Zaten gidiyorum. *(Gitmek için telaşla geriye döner.)*

ADAM : Böylesine korkmayı kim öğretti bize? Ne olur durun bir dakika!

(KADIN duraksar.)

ADAM : Bende cinayet işleyecek bir adam tipi mi var?

KADIN : Bilmiyorum!... Daha doğrusu, belirli bir canı tipi yoktur. Herkes cinayet işleyebilir!

ADAM : Ne güzel söylediniz! "Herkes cinayet işleyebilir!" Ama en çok sözlerle işleyebiliriz cinayetleri, değil mi?

KADIN : Büyük sözler ediyorsunuz!

ADAM : Hayır! Demin, size sözlerle işlenmiş mecazi bir cinayeti anlatmaya çalışıyordum.

KADIN : Özür dilerim! İnsana güvenmek çok güç!

ADAM : Siz de kimseye güvenmeyenlerdensiniz ha?

KADIN : Hayır! Çocukluğumda tanıdığım bütün insanlara güvenirim.

ADAM : *(Gülerek...)* Bu da iyi!

KADIN : Her neyse, iyi geceler! Rahatınızı bozduğum için de kusura bakmayın!

ADAM : Lütfen durun bir dakika! Kusura bakılacak bir şey yok ortada. Benim hakkım olduğu kadar sizin de burada bulunmaya hakkınız var!

KADIN : Yeterince deniz havası aldım. Hem, böyle تنها yerlerde uzun süre kalınmamalı, değil mi?

ADAM : Canilikten saldırganlığa! Kısa zamanda epey yol aldık... Bu da banka sloganı gibi oldu! "Kısa zamanda epey yol aldık!"

KADIN : Siz de alınganlık yapmak için fırsat kolluyorsunuz! Ben yalnızca, olabilecek bir şeyden söz ediyordum.

ADAM : Başka neler olabilir?

KADIN : Gerçekçi olursak, تنها bir yerde karşılaşan bir adamla kadın arasında, daha zarif bir biçimde şunlar geçebilir: adam, kadını nezih bir yere davet edebilir. Örneğin, bir lokantaya gidebilirler. Birkaç kadeh içilir; bölük pörçük hayat parçacıkları anlatılır. Sonra yaşantılardaki ortak sorunlar üzerine dertlenilir. Adam, güzel bir gecenin sonunda kadını evine bırakır. Eğer kadından hoşlanmışsa, bir daha ne zaman görüşebileceklerini sorar. Kadın da geçirdiği geceden hoşnut kalmışsa, ertesi gece için, hayır, kendini 'ucuz' hissetmemek için birkaç gece sonrasına buluşmayı önerir. Telefon numaraları alınır, vesaire, vesaire...

ADAM : Ucuz filmlerin öğrettikleri yaşanır kısacası ha?

KADIN : Artık, hayat da o filmler kadar ucuz değil mi?

ADAM : Farz edelim ki, kadını evine götüren adam, otomobilin kapısını açıp, "Beni kahve içmeye davet etmeyecek misiniz?" der!

KADIN : Belki de kadın atik davranıp, "Bir kahve içmek için yukarıya gelmek istemez misiniz?" diyecektir.

ADAM : Adam da kadının kahve yapmasını beklerken salona göz gezdirip onunla ilgili ipuçları toplamaya çalışacaktır.

KADIN : (Gülmsemeye çalışarak...) Adam hafiye midir?

ADAM : (Gülerek...) Kadının lokantada anlattıkları konusunda ne ölçüde samimi olduğunu anlamaya çalışmaktadır.

KADIN : İmdi, çok önemli bir nokta var! Adam için kadın tek gecelik bir ilişkiyi mi ifade etmektedir, yoksa hayatının kadını mıdır?

ADAM : Yalnızca bunlar da değil! Acaba adam, kadını kendine âşık etmek mi istiyor?

KADIN : Hayatının kadınıysa âşık etmek isteyecektir tabii ki!

ADAM : Hayır! Hayatının kadınıysa kendinin ona âşık olması yeterli olabilir adam için!

KADIN : Romantik bir adam demek ki! O halde, kahvesini içip gidecek!

ADAM : Romantik, ama aptal değil! Bu filmleri çok seyretmiş. Kı-sacası, ne olması gerektiğini biliyor.

KADIN : Pekâlâ... Niye kadını âşık etmeye çalışıyor?

ADAM : Bunu açıklamak öyle kolay bir şey değil!

KADIN : Acaba âşık olmak kadar âşık olunmak da bir ihtiyaç mı?

ADAM : Belki de!

KADIN : Yani bu adam sevilme istiyor!

ADAM : Olabilir!

KADIN : Başka ne olabilir?

ADAM : Belki de kadın, adamın çok eskiden tanıdığı, âşık olduğu başka bir kadına benziyordur.

KADIN : Bunun sonu kötü olacak gibi!

ADAM : Kadını kendine âşık ettiği takdirde onu yavaş yavaş de-ğiştirmeye başlayacaktır. Giyimini, davranışlarını, konuşmalarını öbür kadına benzetene kadar uğraşip yeni bir kadın yaratacaktır. Aslında bu da çok eski bir kadın olacaktır!

KADIN : Tarihî bir hata yapmamak için şunu da göz önünde bulundurmalı: Bir erkek, bir kadını yaratamaz!

ADAM : Anlaşıldı! Peki, kadın ne yapıyor içeride?

KADIN : Ne yapacak? Kahve kaynatıyor.

ADAM : Hepi topu o kadar mı?

KADIN : Kadın mutfak işleri konusunda beceriksiz. Kahveyi bile doğru dürüst yapamaz; taşırır.

ADAM : Ha, işin bir de şu yönü var! Kahve Yemen kahvesi midir yoksa halis muhlis Türk kahvesi mi?

KADIN : Yemen kahvesi kavanozunda küflenmiş. Kahve kadının acilen ihtiyaç duyduğu bir şey olmadığı için de gidip tazesi- ni almamış. Evde bayat Türk kahvesi var.

ADAM : Olabilir! Bu arada kadın ne düşünüyor?

KADIN : Pişmanlık duymak için erken olduğunu düşünüyor. "Kahvesini içtikten sonra nasılsa gönderirim," diyor. Kahveyi içerken ufak ufak esnemeyi, uykusunun geldiğini ima etmeyi kuruyor kafasında.

ADAM : Oysa zavallı adam da içeride bambaşka şeyler düşünüyor!

KADIN : Ama kadın sabah erkenden uyanmak zorunda. İşe gi- decek.

ADAM : Ne iş yapıyor kadın?

KADIN : Kadın hastalıkları uzmanı!

ADAM : Çok oyunbaz bir kadın bu. Aynı zamanda çok da alaycı!

KADIN : Adam da çok hüznü!

ADAM : Hüznü olmak için pek çok nedeni var.

KADIN : Kadın nereden bilsin bu nedenleri?

ADAM : Adam bir kitap yazıyor.

KADIN : Aferin adama!

ADAM : Kitabın adı: "Ödeşmeler Kitabı."

KADIN : Bu isimde bir kitap pek satmaz herhalde!

ADAM : Adam, kitabı başkaları okusunlar diye yazmıyor. Çünkü biliyor ki, okunan her kitap değişiyor. Herkes kendince okuyor kitapları. Adam, kendine ait bir şeyleri unutmamak için, kendini kendinde tutmak için, ödeşmek için yazıyor. O kitabın basılmasını istemiyor ki!

KADIN : Basılmayacak bir kitap için çaba harcamaya değer mi gerçekten?

ADAM : Adam için yapılması gerektiğine inandığı bir iş bu! Demek ki, değer diye düşünüyor.

KADIN : Kalın bir kitap mı bu?

ADAM : Kalınlığı değişiyor, çünkü her hafta yeniden yazılıyor. Baştan ve yeniden!

KADIN : Akıl kârı değil bu! Adam ne iş yapıyor?

ADAM : Bevliyeci!

KADIN : Pes yani! Rastlantının bu kadarı da olmaz!

ADAM : Rastlantının bu kadarı olamayacağı için de adamın asıl mesleği sosyologluk!

KADIN : Yani şu kendini toplumun dışında tutup toplumu inceleyenlerden mi?

ADAM : Bu kadar acımasız olmamak gerekiyor! Sonuçta o da bir insandır!

KADIN : Adam da hüzünlü ve alaycı!

ADAM : Hüznünü örtmek için alaycıdır belki de! Ama kadının alaycı olmasının nedeni daha farklı.

KADIN : Ne gibi bir farklılık olabilir ki?

ADAM : Galiba, kadın korkuyor!

KADIN : *(Tedirgindir.)* Peki, neden korkuyor bu kadın?

ADAM : Korkunun sayısız nedenleri olabilir. Bilinmeyen şeylerden olduğu kadar, bildiği şeylerden de korkabilir insan.

KADIN : Şu halde kadın bildiği ya da bilmediği bir şeyden korkuyor.

ADAM : Öyle!

KADIN : Bu da kadının ruhsal durumunu anlamakta çok yardımcı olan bir açıklama tabii ki!

ADAM : Sonuçta ne oluyor peki?

KADIN : Adam efendi efendi kahvesini içiyor. Kadınla dünyanın gidişatından konuşuyorlar.

ADAM : Kadın, "Fal kapayın da bakayım!" diye tutturuyor.

KADIN : Hayır canım! Kadının uykusu var, faldan da zerre ka-

dar anlamıyor. Adam da kadının uykusunun geldiğini görünce teşekkür edip kalkıyor.

ADAM : Holde, tam vedalaşırken olanlar oluyor!

KADIN : Ne oluyor?

ADAM : Adam, kadını belinden sımsıkı kavrayıp dudaklarına bir öpücük konduruyor. "Seninle rüzgâr gibi geçen bir ilişki yaşamak istiyorum!" diyor. Kadın mest olmuş durumda. Keza adam da!

KADIN : Tam o sırada kadının telefonu acı acı çalıyor. Kadın, adamın kolları arasından ustalıkla sıyrılıp telefona doğru bir hamle yapıyor. Ahizeden gelen erkek sesi acı bir haber veriyor. Kadının kocası trafik kazası geçirmiş, hastaneye kaldırılmış. Ama ne mutlu ki, adama çarpan 1952 model Ford'un sahibini yakalamışlar.

ADAM : Kadın evli mi?

KADIN : Vaktiyle evliymiş. Aslında hâlâ da evli, ama kocasıyla ayrı yaşıyorlarmış.

ADAM : Adam, kocanın geçirdiği bu vakitsiz trafik kazasına hayli sinirlenmekle birlikte, yine de çok nazik bir biçimde, kadını hastaneye götürmeyi öneriyor.

KADIN : İşte tam o anda da kadın, adama sımsıkı sarılıp, "Son bir tango yapalım seninle!" diye tutturmaz mı!

ADAM : Kadın da amma kararsızmış!

KADIN : Erkek kararlı kadınlardan korkar. Kararsız, anbean değişen, renkli ama yanar döner olmayan kadınlar erkekleri kışkırtmaz mı?

ADAM : Bazıları yanardönerleri sever!

KADIN : İlla bir genelleme yapılacaksa, erkeklerin hem masum hem de dişi şeytan olan kadınları baş köşeye koyduklarını söylemek mümkün.

ADAM : Genellemelerin hata payını da gözden kaçırmamak gerekir!

KADIN : Hiç genelleme yapmayan biri gibi konuştunuz! Oysa, başından beri genellemeler yapıp duruyoruz.

ADAM : Haklısınız! (ADAM çantasından 1950'li yılların önde gelen markalarından birini taşıyan bir şişe konyak çıkarır.) Siz de içer misiniz?

KADIN : Nasıl olur bilmem ki!

ADAM : Aa, lütfen ama! Bu da ucuz filmlere dönüşmesin!

KADIN : Geceleyin böyle kuytu bir yerde, tanımadığım bir adamla içki içmem hiç de mantıklı değil!

ADAM : Mantıklı değil, gerçekçi değil, uygun değil! İstedikten sonra bin tane bahane bulabilir insan. Önemli olan içmeyi isteyip istemediğiniz!

KADIN : Galiba istiyorum!

ADAM : Galibası olmaz bunun! Şu konyağın nefasetini bir bilseniz! İstiyor musunuz?

KADIN : Evet.

(ADAM çantasından iki tane konyak kadehi çıkarır. İki kadehe de birer miktar konyak koyar.)

KADIN : Bu kadar hazırlıklı biriyle hiç karşılaşmamıştım daha önce!

ADAM : Neye hazırlıklı biriyle karşılaşmamıştınız?

KADIN : Yani, yanında şişe taşıyan çok insan gördüm, ama iki kadehi de beraberinde gezdiren birini görmemiştim. (Kadehini alır.)

ADAM : İnsan yaşadıkça görüyor! (Kadehini uzatır.)

KADIN : (ADAM'a yaklaşır, kadehini ADAM'ın kadehine vurur.) Ne diyelim o zaman? Yaşamaya ve görmeye!

ADAM : Görmeye ve anlamaya! (Kadehlerinden konyak yudumları.) İçmenin kendine has bir töreni vardı ben küçükken.

KADIN : Nasıl bir törendi o?

ADAM : Tam olarak tören değildi. Törensellik demek daha doğru. İçmek özel ve güzel bir şeydi. Tadı çıkarılarak yapılması gereken bir şey. Birtakım kuralları olan, o kurallardan öteye geçilmesine izin vermeyen bir buluşmaydı içmek!

KADIN : Oysa, artık rasgele bir şey, değil mi?

ADAM: Böyl
ce kurdu
KADIN: İng
ADAM: Nas
KADIN: An
ADAM: Lü
zin siz
KADIN: Ev
ADAM: Ya
KADIN: F
bir ac
duğu
medi
söyle
adar
ku ç
sını
ma
"M
lim
şey
Ta
N
d
m
is
ç

ADAM: Her şey kadar rasgele!

KADIN: Karşılaşmamız kadar rasgele!

ADAM: Karşılaşmamız rasgele değil, rastlantısal!

KADIN: Sizinle çok fazla sözcük oyununa girişmemek gerekiyor.

ADAM: Rica ederim girişin! Oldum olası, girişken insanları severim!

KADIN: Bana birini hatırlatıyorsunuz, ama bir türlü çıkaramıyorum kimi hatırlattığınızı.

ADAM: Emin olun, bunu bana daha önce de söyleyen birçok kişi oldu! Nedense herkese birini, genellikle de eski bir tanıdığını hatırlatırım, ama kimse de çıkaramaz kime benzettiğini.

KADIN: Galiba eski masal kahramanlarından birini hatırlatıyorsunuz bana!

ADAM: Pes doğrusu! Onları da mı tanıyorsunuz?

KADIN: Onları hepimiz tanırız. Küçükken kulağımıza fısıldanmışlardır. Bazen onlarla yedi kat gökyüzüne çıkardık; bazen birlikte ormanda kaybolurduk; ama, hep ölmek mümkünken kurtulurduk!

ADAM: "Hep ölmek mümkünken kurtulurduk!" Siz arada bir bir şeyler yazıyor musunuz?

KADIN: Alışveriş listesi yazarım!

ADAM: Yalnızca liste yazan bir insan için oldukça okkalı konuşuyorsunuz!

KADIN: Teşekkür ederim. Siz de "Ödeşmeler Kitabı" nı iyi bilen biri olarak oldukça 'hasbelkader' konuşuyorsunuz!

ADAM: Güzel! Demek oyuna girişmeye karar verdiniz!

KADIN: Tabii ya! Siz o adama benziyorsunuz!

ADAM: Hangi adama?

KADIN: Vaktiyle büyükannemin bana anlattığı bir masal vardı. Hani bir çocuk anlatılan masaldaki birtakım şeyleri yerine oturtmak için hayal gücünü kullanıp kendince bazı resimler oluşturur ya; işte siz de masaldaki o adamı daha iyi anlayabilmem için kurduğum bir hayaldiniz!

ADAM : Böylesi ilk defa geliyor başıma. Yani ben, sizin yıllar önce kurduğunuz bir imgeyim, öyle mi?

KADIN : İmgeyi filan boşverin! Siz benim masal kahramanımsınız.

ADAM : Nasıl bir masalmış bu?

KADIN : Anlatırım, ama sizi sıkmayayım!

ADAM : Lütfen beni düşünmeyin! O masalı tıpkı büyükannenizin size anlattığı gibi anlatın!

KADIN : Evvel zaman içinde, kalbur saman...

ADAM : Yalnız lütfen o kısmını geçelim. Uzun sürer ve herkes bilir!

KADIN : Pekâlâ. Evvel zaman içinde, ölümünü yanında taşıyan bir adam varmış. O zamanlar, dondurmanın süt tadında olduğu, insanın insanlığını bildiği, lafla peynir gemisinin yürümediği güzel zamanlarmış. Her şeyin bir adı varmış ve o ad söylendiğinde bunu duyan insanlar aynı şeyi algılamış. O adam yaşadığı zamanın kıymetini bilmezmiş. Hissikablelvuku dedikleri şu olsa gerektir ki, adam sürekli bir ölüm sıkıntısını taşırmış içinde. Derken, günün birinde, hem de hiç ummadığı bir zamanda ölümü karşısına geçmiş ve demiş ki, "Madem memnun değilsin hiçbir şeyden, o halde, gel gidelim artık!" Adam şöyle bir bakmış dünyaya, kaybedeceği bir şey olmadığını düşünmüş. Ölümünün önerisini kabul etmiş. Tam gideceği sırada başının üstünde uçan bir kuşu görmüş. Nedense, son bir soru sormak istemiş canı. "Nasıl bir dünyadır bu?" deyivermiş. Masal bu ya, dünya güzeli kuş dile gelmiş. "Tepeden baktığım zaman küçücük, üstüne indiğimde ise koskoca bir dünyadır bu; ama hep sırrı naim güzel bir dünyadır bu!" demiş. Bunu duyan adam ölümüne dönüp, "Yok," demiş, "Bir yerlerde mutlaka yaşanacak bir şeyler kalmıştır. Kuş bile şuncağız akıyla dünyanın güzelliğini anladıktan sonra, ben nasıl olur da her şeyi bırakıp giderim?" Adam, ölümüne, onu bunca yıldır yanında taşıdığına göre bundan sonra da taşımayı sürdüreceğini söylemiş. O sırada, ölümüne batmakta olan güneşi gösterip, "Bilmediğim o yerde, bu dünyadaki yaz akşamlarının pembe göğünü özleyeceğime, burada kalıp bu gökyüzünü yaşarım," demiş. Yaşadığı

sürece de zamanının kıymetini bilmeye söz vermiş... Ee, nasıl buldunuz?

ADAM: (*Alaycıdır.*) Ne kadar münevver bir büyükanneniz varmış!

KADIN: Duysaydı çok mutlu olurdu!

ADAM: Hayatta mı yoksa? Öyleyse hemen gidip ellerini öpeyim. Torununa böyle masallar anlatmak her büyükannenin harcı değildir.

KADIN: İstediniz diye anlattım bunu. Bu kadar eğleneceğinizi bilseydim gelirken bir masal kitabı getirirdim yanımda.

ADAM: Gelirken benimle karşılaşacağınızı biliyor muydunuz ki?

KADIN: (*Tedirgindir.*) Hayır, nereden bilebilirim!

ADAM: Doğru ya, nereden bilebilirsiniz? Birer kadeh daha içerez, değil mi?

KADIN: Daha fazla içmeyeyim!

ADAM: (*Kadehlere konyak doldurur.*) Olur mu öyle şey? Güzel bir ilkbahar gecesi karşılaşmışız. Sevinçli bir telaş içindeymişiz. Üstelik hava da serinlemeye başladı. Isınmak için birebirdir konyak! Buyrun! (*Kadehi uzatır; KADIN alır.*) Yalnız, derinden bakınca gözlerinize, neden başınızı öne eğdiniz?

KADIN: (*Gülümsür.*) İçinizde uyanan eski bir arzu, muhakkak demiştir ki, yıllardır aradığın bu!

ADAM: O halde soruyorum size, büküp boynumu: daha önceleri neredeydiniz?

KADIN: Hatırlarsınız canım! Dönülmez akşamın ufkundaydık!

ADAM: (*Kadehini uzatır*) Bu defa neye içiyoruz?

KADIN: Siz masalsız kalmış çocuklara benziyorsunuz!

ADAM: Bazen ne kadar şiirsel konuştuğunuzun farkındasınız, değil mi?

KADIN: Başkaları da söylemişti daha önce!

ADAM: İsterseniz ben de size bir hikâyeye anlatayım.

KADIN: Sonra da ben size anlatırım. Böylece, *Binbir Gece Masalları* gibi sürüp gider bu!

ADAM : Zaten orada da asıl anlatılan Şehrazat'la Harun-ür Reşid'in hikâyesi değil midir?

KADIN : Pekâlâ, ama şöyle mutlu bir hikâye olsun anlatacağınız!

ADAM : Öyle ısmarlama hikâye olmaz! Ne çıkarsa bahtınıza! Hazır mısınız?

KADIN : Buyrun, başlayın!

ADAM : Uzak bir şehirde hayatını yazıya vakfeden bir adam yaşarmış. Kara imler ve işaretler bütün hayatının ekseni olmuş bu adamın. Günün birinde penceresinden uzaklara, çok uzaklara bakarken, o uzaklardan bir kadın sureti değmiş gözlerine. Kırılgan, kolay incinir, rüzgâr karşısında umarsız bir kadının suretiymiş bu. Adam, yazıyı, bütün o kara imleri ve işaretleri bırakıp uzak şehrin yollarına revan olmuş. Uzak şehrin kalabalık bir zamanında o kadını bulmuş. Kendi şehrini, yazısını ve hayatını arkasında bırakan adam, o kadını her şeyiyle sevmiş. Kadın da ilgisiz kalmamış adama. Günler günleri geçmiş; ikisi de birbirini görmeden edemeyeceklerini anlayıp birlikte yaşamaya başlamışlar. Her şey güzel yaşanıyormuş kadının şehrinde. Adam da kadınla ve şehirle birlikte güzel yaşamayı öğrenmiş. Gel zaman git zaman, kadın huzursuz olmaya başlamış, gitgide uykularını kaybeder olmuş. Neden sonra anlamışlar ki, bir hastalık için için yiyerek bitirmektedir kadını. Acıları günden güne artmaya başlamış kadının da, adamın da! Yazık ki, yapılacak hiçbir şey yokmuş! Üstelik bu öyle bir hastalıkmiş ki, insanın ölümü yaklaştıkça acıları da artarmış. Bir gün kadın, adamı karşısına alıp, fersiz gözleriyle çok sevdiği sureti seyretmiş bir zaman. Hayatı boyunca çok acı çektiğini ve bedeninin artık hiçbir acıyı duymak istemediğini söylemiş adama. Sonra da son bir istekte bulunmuş. Ondan kendisini öldürmesini istemiş...

KADIN : Biraz daha konyak verir misiniz?

ADAM : (*Şişeyi alıp kalan konyağı KADIN'ın kadehine boca eder.*) Buyrun! (*Boşalan şişeyi denize fırlatır.*)

KADIN : Niye yaptınız bunu?

ADAM : Deniz her şeyi temizler!

KADIN : Onu demiyorum. Bu hikâyeyi anlatmanız çok mu gerekliydi?

ADAM : Daha bitirmedim ki!

KADIN : Adam, kadını öldürmüş mü peki?

ADAM : Önce sözle öldürmüş. Kadının bencil ve korkak olduğunu, kendinin ondan daha çok acı çektiğini, hattâ asıl katlanılmaz olanın bu acılar olduğunu söylemiş kadına.

KADIN : Meczâî cinayetleri geçin bir kalem! Adam, kadını öldürmüş mü?

ADAM : En umarsız oldukları zamanda, bunun bir oyun olduğunu düşünerek öldürmüş!

KADIN : Cinayet, oyun değildir beyefendi!

ADAM : Biliyorum hanımefendi! Zaten hikâyeler de meczâî ölümler içerir. Hikâyenin sonunu getirmedim henüz.

KADIN : Sonunu dinlemek istemiyorum!

ADAM : Tabii ya! Böyle güzel bir gecede, bir yanımız deniz, üstümüz yıldızlar ve ay, sırası mı yaratıcılığın? Hanımefendi, göstereceğim cesareti bağışlayın lütfen!

KADIN : Yeteri kadar cesursunuz beyefendi! Fazlası zarar verir!

ADAM : (KADIN'ın yanına gider.) Böyle güzel bir gecede benimle dans eder misiniz?

KADIN : Ederim tabii! Ama orkestra nerede?

ADAM : Öncelikle sizi tebrik ederim! Mantıklı, gerçekçi ya da uygun olma saplantısını bir tarafa bırakıp da dans etmeyi kabul ettiğiniz için. Sonra da hanımefendiye filmleri hatırlatmak isterim: Issız bir yerde kadınla adam dans etmeye başlarlar ve bilinmeyen bir yerde mutlaka bir orkestra bir şeyler çalmaktadır. Önce dans, sonra müzik!

(KADIN oturduğu yerden kalkar, elini uzatır.)

KADIN : Ama bu son tango olmasın lütfen!

ADAM : Hayır efendim! Bu, iki uygar insanın kurtlar sofrasındaki ilk tangosu olacak!

(Duyulmayan bir müzik eşliğinde tango yapmaya başlarlar. Dans ederken bir yandan da konuşurlar.)

KADIN : Aynalarla süslü bir salonda olmalıydık şimdi! Ben cumhuriyetin ilk dönemlerindeki güzellik kraliçesiymişim. Siz de yakışıklı bir nazırmışsınız. Kristal avizelerin aydınlattığı salonda bir rastlantı sonucunda karşı karşıya geliyoruz. Herkes nefesini tutmuş, bize bakıyor. "Hanımefendi," diyorsunuz, "Güzelliğiniz bu salondaki herkesi tesir altında bıraktı; lakin bakışlarınızdan en fazla büyülenen kişi ben oldum. Bu dansı bana bahşeder misiniz?" "Büyük bir memnuniyetle!" diyorum size. Sizin gibi ikbal yıldızı gökyüzünde pırıl pırıl parlayan, başarılı bir siyaset adamı ile dans etmek içimi ürpertiyor. Gözlerim ışıltılı!

ADAM : Kadında güzellik artı erkekte iktidar eşittir toplumda saygınlık!

KADIN : Size de bunu öğretmediler mi küçükken?

ADAM : Tabii, ama o zamanlar küçüktük! Büyüdükçe bir de baktık ki, dünya o kadar basit formüllerle açıklanamıyor!

KADIN : Büyük sözler ediyorsunuz

ADAM : Bu belirlemeyi daha önce de yapmıştınız!

KADIN : "Başlayan biter!" Dünyanın en yalın ve doğru formülü bu değil mi?

ADAM : Biten de başlar, değil mi?

KADIN : Olabilir, ama şu anda bu dansı bitiriyoruz! (Dans etmeyi bırakırlar.)

ADAM : Ricamı kırmadığınız için teşekkür ediyorum. Bu güzel dansın ödülünü size takdim etmek istiyorum. (Gidip, çantasından daha önce içtikleri cinsten bir şişe konyak daha çıkarır.) Dans yarışmasının galipleri ödülleri jüri başkanının elinden alıyorlar! (Şişeyi KADIN'a uzatır.)

KADIN : Dans yarışmasının birincileri çok yorgun oldukları için şişeyi güçlkle alıp bir kenara koyuyorlar. (Şişeyi yan tarafında bir yere bırakır.)

ADAM : Ama hanımefendi, tabancaysa patlamalı, şişeyse içindeki içilmeli!

KADIN : (*Tedirgindir.*) Durduk yerde tabanca lafı da nereden çıktı şimdi?

ADAM : Sözün gelişi canım!

KADIN : Siz de siyasetçiler gibi her sözü rasgele kullanmayın!

ADAM : Bu kadar kızacak ne var bunda?

KADIN : Kızmadım!

ADAM : Neyse, neredeydik? (*Şişeyi açar, kadehine konyak doldurur.*)

KADIN : Dansı tamamlamış, ödülümüzü almıştık.

ADAM : Hayır yahu! Hani, o kadın, adama sımsıkı sarılıp, "Son bir tango yapalım seninle!" diye tutturmuştu ya!

KADIN : Oho, siz neredesiniz? Artık bitti o. Ne demişler? Geçmişe mazi, yenmişe kuzu!

ADAM : Bu biraz vahşice olmuyor mu?

KADIN : Nesi vahşice?

ADAM : Yani, az önce yaşanan bir şeyin hemen mazi diye değerlendirilmesi ya da küçük bir kuzunun daha koyun bile olmadan kesilip yenmesi?

KADIN : Zeki bir adamsınız, hem de gereğinden fazla!

ADAM : Hiç kimse gereğinden fazla zeki olamaz! Üstelik bana bu payeyi vermekle siz kendi zekânızı kanıtlamış oluyorsunuz!

KADIN : O kadarını bilemem artık!

ADAM : (*ADAM, KADIN'ın kadehine konyak boşaltır. KADIN itiraz edecek gibi olur, ama sonra vazgeçer.*) Yine uğruna içilecek bir şeylerimizin olması gerekiyor!

KADIN : O takdirde... (*Kadehini uzatır.*) Koyunlara ve oyunlara!

ADAM : Pekâlâ!... Kılıçtan keskin hayatlara ve kıldan ince boyunlara! (*Kadehleri tokuştururlar.*)

KADIN : Buraya geldiğimde, o kâğıtları neden suya bırakıyordunuz?

ADAM : Bazı şeyleri neden zamana bırakırsınız?

KADIN : Çünkü zaman bitirir bazı şeyleri ya da bir şekilde çözümler, sonuca ulaştırır.

ADAM : Yanıtını bildiğiniz soruları soruyorsunuz bana!

KADIN : Az önce, vahşetten söz etmiştiniz!

ADAM : "Mazide" demediğinize memnun oldum.

KADIN : Sizi memnun edebilmek gerçekten büyük bir şeref beyefendi!... Cellat Franz'ın hikâyesini duymuş muydunuz?

ADAM : Bu da münevver büyükannenizin anlattığı hikâyelerden birisi mi yoksa?

KADIN : (*Gergindir.*) Hayır, büyükannem kendi celladını bile tanıyamamıştır. Benim anlatacağım ise gerçekten yaşamış bir cellat hakkındadır.

ADAM : Ne kadar ilginç bir kadınsınız! Az önce anlattığım zorunlu cinayetin sonunu dinlemediniz bile. Oysa, şimdi kalkmış, bana bir celladın hikâyesini anlatacağınızı söylüyorsunuz!

KADIN : Bunu siz başlattınız; ben de sürdürüyorum!

ADAM : Ben hazırım hanımefendi!

KADIN : Uzak bir şehirde yaşayan Franz adında bir cellat varmış. Bu adam, kırk yıl işkence memuru olarak çalışmış. Soyunda da birçok cellat bulunan, işinin ehli bir adammış. Bir zamanlar cellatlar öldürdükleri adamların vücutları üzerinde çalışırlarmış. Yani bugün anatomi konusunda bilinen birçok şeyi onlar bulmuşlar.

ADAM : Bu konu üzerinde çok çalıştığınız belli!

KADIN : Asıl anlatacağım şey, Franz'la ilgili bir olay. O zamanlar uygulanan bir ceza biçiminde, yakalanan kişiyi bir tekerleğin üstüne bağlayıp onun kemiklerini birer birer kırarlarmış. Yasaya göre, adamın kırkinci kemiği kırılırken ölmesi gerekirmiş. Franz da bunu en usta biçimde yapan cellatmış. Günlerden bir gün, kayınbiraderini Franz'ın karşısına getirmişler. O zaman, cellat bu görevden affedilmesini istemiş. Ancak, işkence mahkemesi celladı görevini yapmaya zorla-

muş. Franz'ın hatırını kırmamak için de kayınbiraderini, otuz kemiğini kırmak suretiyle öldürmesine izin vermişler. Cellat da çok memnun olmuş buna. Hiç değilse, adam daha az acı çekerek ölecekti! Uzun sözün kısası, cellat otuz kemiği kırarak görevini yerine getirmiş. Bu acı olaydan sonra da yıllarca meslek hayatını sürdürmüş ve yüzlerce kişiyi öldürüp yüzlercesine de işkence yapmış.

ADAM : Bu, benimkinden çok daha iç açıcı bir hikâyeye doğrusu!

KADIN : Bu olaylardaki diğer bir önemli nokta da Franz'ın yaptıklarını hatıra defterine yazması ve bugün bu defterin bir müzede saklanması!

ADAM : Oysa, ben suya bırakıyorum bütün yazdıklarımı!

KADIN : Nasılsa gene yazmayacak mısınız?

ADAM : Bilmiyorum, ama yazsam bile mutlaka bir yerde o yazdıklarımı da içine bırakacağım bir su bulunur!

KADIN : (*Kâğıtları işaret ederek...*) Bunların hepsini suya mı atacaksınız?

ADAM : Evet.

KADIN : Neden birer birer bırakıyorsunuz? Hepsini birden atmanız daha pratik olmaz mı?

ADAM : Pratik olur, ama trajik olmaz! İnsanın yarattığını parça parça yok ederken, onu yarattığı anki duygularını hatırlaması, bir burukluk duyması bana daha trajikmiş gibi geliyor!

KADIN : Trajediye neden bu kadar ihtiyaç duyuyorsunuz? Zaten yeteri kadar trajedi yok mu?

ADAM : Olmaz olur mu? Ama bir yazar olarak fildişi kulemde kendime ait trajedilerim olmalı! Dünyada savaşlar oluyor, masum denilen insanlar öldürülüyor, yeni salgınlar ölüm üzerine ölüm getiriyor, herkes her şeyi diğerlerinden daha iyi biliyor, bana ne?

KADIN : Değil mi ama?

ADAM : Aynı sözcükten herkes farklı anlamlar çıkarırken, milyonlarca sözcüğü peşe peşe dizip, onların benzer şeyler an-

lamalarını sağlamak mümkün değilken, bu yazıların ne yararı var?

KADIN : Yerden göğe kadar haklısınız!

ADAM : O halde, lütfen bana yardım edin!

KADIN : Ne yapmamı istiyorsunuz?

ADAM : Bu kâğıtları suya siz bırakın!

KADIN : Yaparım, ama ben öyle birer birer suya bırakamam. Hepsini birden salıveririm. Bu da işin trajik yönünü yok eder.

ADAM : Olsun, ben razıyım! (*Gidip kâğıtları getirir, KADIN'a uzatır.*) Buyrun, istediğiniz gibi fırlatın! (*KADIN kâğıtları alıp denize doğru yürür. Önce kâğıtları üçer beşer fırlatır, sevinçle gülmektedir. Sonra yaptığı işten sıkılmışçasına elinde kalan kâğıtların hepsini birden suya fırlatır. ADAM, KADIN'ı ilgiyle seyretmektedir. KADIN dönüp ADAM'ın yanına gelir.*)

KADIN : Tamam mı? İsteğinizi yerine getirdim.

ADAM : Teşekkür ederim.

KADIN : Bu kâğıtlar akıntılarla dünyanın öbür ucuna kadar sürüklenir artık!

ADAM : Hayır! O kâğıtlar denizin dibine çöker. Her yazı ulaşması gereken yere gider er ya da geç! (*KADIN yerine döner, kadehini alıp içkisini yudumlarken ADAM'ın dikkatle ona baktığını görür.*)

KADIN : Niçin öyle tuhaf tuhaf bakıyorsunuz?

ADAM : Sizi daha iyi görebilmek için!

KADIN : (*Gülümsür.*) Peki, kulaklarınız niye o kadar büyük?

ADAM : Sizi daha iyi dinleyebilmek için!

KADIN : Peki, dişleriniz niçin o kadar sivri?

ADAM : Yüreğimin yufkalığını gizleyebilmek için!

KADIN : Doğru yanıtları verdiniz. Yarışmanın ödülü olan kan kırmızısı elmayı size takdim etmek isterdim, ama yazık ki yanıma almadım!

ADAM : Bu gece pek hazırlıksızsınız! Süpürgenizi de evinizde bırakmışsınız!

KADIN : Süpürgeyi yalnızca uçacağım gecelerde yanımda dolaştırırım. Acelem varsa süpürgeme binip üç dakikada dünyanın çevresini dolaşırım!

ADAM : Şu işi nasıl yapıyorsunuz uzmanlara öğretin de, onlar da yapsınlar.

KADIN : Elbet bir gün yaparlar. Hattâ bakarsınız Ay'a bile yolculuk ederler. Belli mi olur?

ADAM : Belli olmaz tabii ki! Ama insan değil mi, sonunda Ay'ı da dünyaya benzetirler! Onu bırakalım da, merak ettiğim konuya gelelim: bu, üç dakikada dünya turu nasıl oluyor?

KADIN : Hayal gücüyle azizim! İşin bütün sırrı bu! Hayal gücüyle dağları yerlerinden oynatırsınız; dünyayı bir topaç yapıp gezegenlerin arasına salıverirsiniz. Çarpmazsa ne âlâ, ama çarparsa kara bahtımız, kem talihimiz!

ADAM : Hayır azizem! Çarparsa ne âlâ, ama çarpmazsa kara bahtımız, kem talihimiz!

KADIN : Hayal gücüyle siz bile mutlu edebilirsiniz kendinizi!

ADAM : Bilmediğim bir şeyi anlatın hanımefendi!

KADIN : Ormanda kaybolan çocukların masalını da biliyorsunuzdur siz!

ADAM : Kaybolup binbir türlü tehlikeyle karşılaşan çocukları mı diyorsunuz?

KADIN : Evet. Tehlikeleri bertaraf edip sonunda geri dönerler.

ADAM : Bilakis, o çocuklar ormandaki binbirinci tuzakta takılıverirler ve bir daha asla geldikleri yere dönemezler.

KADIN : Masallar mutlu bitmeli beyefendi!

ADAM : *Küçük Kibritçi Kız*'ın sonu kötü diye onu masaldan saymayacak mıyız hanımefendi? Zaten mutlu ya da mutsuz bitmesi pek fark etmiyor. İnsan büyüyünce masalın sonunun bir önemi kalmıyor. Önemli olan, bir zamanlar hepimize bir şeylerin anlatılmış olması. Hattâ, birtakım şeylerin hâlâ anlatılıyor olması!

KADIN : Masallar farklıdır. Geçmişin günahı ile geleceğin hesabı yaşanmaz onlarda. Sonunda her zaman gökten üç elma dü-

şeceliğini bilirsiniz. Biri yaşayana, biri anlatana, sonuncusu da dinleyene.

ADAM : *(Gülümseyerek...)* İş ki elmalar kafamızı yarmasın! *(ADAM, konyak şişesini alıp kadehlere içki doldurur.)*

KADIN : *(Kadehini ADAM'a doğru uzatır.)* Yalanlara ve yeminlere!

ADAM : Kalanlara ve gidenlere!

(ADAM'la KADIN kadehlerini tokuşturup içkilerini içmeye başlarlar. ADAM, KADIN'a ilgiyle bakmaktadır.)

KADIN : Ne oldu?

ADAM : Böyle bir gecede karşılaşmamız hayatımdaki en güzel rastlantı olmalı diye düşünüyorum. Şu denizin sükûnetine, Ay'ın şu insafsız güzelliğine bir bakın!

KADIN : Gerçekten çok güzel. Sanki Ay tedirginliği diye bir şey yokmuş gibi! Hareketinde hiçbir eşitsizlik olamazmış gibi! Sanki göğe saplanmış koca bir enser!

ADAM : Geldiğinizde bayağı tedirgindiniz!

KADIN : *(İrkilir.)* Bütün günün yorgunluğudur o.

ADAM : Daha çok bütün bir hayatın tedirginliği gibi gelmişti bana!

KADIN : Dediğiniz gibi, size öyle gelmiş!

ADAM : *(Keyifle içkisinden bir yudum alır.)* Son zamanlarda gazetelerle radyo istasyonu sık sık aynı haberi veriyorlar. Belki duymuşsunuzdur: Kuytu köşe cinayetleri!

(KADIN, ADAM'ın dudaklarından dökülen son sözlerle birlikte, kadehini yere düşürür. Kadeh yere çarpıp parçalanırken, sahnenin her yanından kırılan yüzlerce camın sesi yankılanır. ADAM gülümseyerek KADIN'a bakarken sahne kararır.)

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU

İkinci Bölüm

(ADAM yere eğilmiş, cam kırıklarını toplamaktadır. KADIN, çok gergin bir biçimde ADAM'ı seyretmektedir. ADAM cam kırıklarını toplayıp denize doğru gider; cam parçalarını fırlatır. KADIN gitmekle gitmemek arasında bir kararsızlık yaşamaktadır. Önce birkaç adım attığı halde, gitmekten vazgeçer.)

ADAM : Evvelsi gece de yaşlı bir adam öldürülmüş. Son aylar içinde şehrin kuytu köşelerinde öldürülenlerin sayısı beşi buldu.

KADIN : Biliyorum.

ADAM : Öldürülenlerin beşi de yaşlı, evsiz barksız adamlarmış.

KADIN : Biliyorum! Gazeteleri okumasanız da okutuyorlar; radyoyla ilgilenmeseniz de dinletiyorlar. Başka bir seçeneğiniz yok! Her şeyi o kadar fazla anlatıyorlar ki, istemeden duyarsızlaşıyorsunuz.

ADAM : Siz duyarsızlaşamamışsınız ki!

KADIN : Cinayet bu, ürkütür!

ADAM : Sizin için korkulacak bir durum yok ortada! Sonuçta, öldürülenlerin hepsi de yaşlı adamlar.

KADIN : Olsun, cinayet, cinayettir!

ADAM : Ama bu kadar tedirgin olmanıza gerek yok! Ne de olsa, herkes cinayet işleyebilir, değil mi?

KADIN : Evet ama...

ADAM : Lütfen sakın olun!

KADIN : (Yorgun bir biçimde bir taşın üzerinde oturur.) Küçük bir kızken, evimizin bahçesinde kendi kendime oyunlar kurardım. Bahçenin dışına çıkmam yasaklanmıştı. Bahçenin taş duvarı, üstündeki demir parmaklıklar, kocaman bahçe kapısı hâlâ rüyalarım girer. (ADAM, KADIN'ı can kulağıyla dinlemektedir.) O bahçede elimden geldiğince mutlu olmaya çalışırdım. Bildik bütün oyunları oynadıktan başka, yeni yeni oyunlar icat ederdim.

ADAM : Herhalde bahçenizde çok mutluydunuz!

KADIN : Kapatılmış bir çocuk ne kadar mutlu olabilir ki?

ADAM : Şanslıymışsınız! Bugünkü çocukların bahçesi bile yok. Herkes evlerine kapatılmış.

KADIN : Bahçede oturduğum günlerden birinde, bir dut ağacının dibindeki karınca yuvasının farkına vardım. İki üç parmağımın sığacağı büyüklükteki bir delikten sürüyle karınca girip çıkıyordu. Kocaman karıncalardı bunlar. Galiba yuvalarına yiyecek taşıyorlardı. Derken, iki büyük karıncanın ölü bir böceği taşıdıklarını gördüm. Ne olduysa, aniden böceği parçalamaya başladılar. Bu, bir çeşit paylaşım olmalıydı! Böceğin ayakları, kanatları, gövdesi, başı birbirinden ayrıldı. İki karınca da büyük bir hızla tamamladı işlerini. Tam o sırada bir karınca daha geldi yanlarına. Parçalanan böcekten payını almak istiyordu galiba. Bunun üzerine böceği parçalayan iki karınca bir araya gelip üçüncüye saldırmaya başladı. Üçüncü karınca bir süre canla başla mücadele etti; sonra yorgun düştü. İki karınca büyük bir hızla ve belki de kinle üçüncüyü parçalamaya başladı. Çabucak tamamladılar işlerini. Çığlık çığlığa bağırarak istiyordum, ama bağırmadım. Yalnızca olan biteni seyrettim!

ADAM : O bahçe, hayat hakkında size birçok şey öğretmiş anlaşılabilir!

KADIN : Hayatı öğrenemezsiniz ki!... Ama bu çok tuhaf!

ADAM : Tuhaf olan nedir?

KADIN : Çocukluğumdan bir bu sahnenin böylesine canlı kalması!

ADAM : Daha neler! Birçok hatıranız vardır kuşkusuz, ama siz en net biçimde bu av paylaşımını hatırlıyorsunuz. Bir çocuğun gördüğü ya da tanık olduğu vahşet sahnesini hatırlaması gayet doğaldır, değil mi?

KADIN : Herhalde öyledir! Bilmiyorum.

ADAM : İlk sanat yapıtlarının da avı anlattığını bilirsiniz. Galiba dünden bugüne en çok değişen şey de vahşetin görüntüleri!

KADIN : Aslında bu kadar da karamsar olmamak gerek. Her şey değişiyor. Farkına vardığımız ya da varamadığımız değişimler sarıyor her yanımızı.

ADAM : Yirmi dokuz harfle ve birtakım işaretlerle hayat kurmanın ya da yıkmanın ne demek olduğunu bilmediğim zamanlardı. Tek bildiğimi sandığım şey, hayat düzenleyicilerin, sabır sinayıcıların ve satırla mısra dizicilerin şehrinde başka, çok uzak şehirlerin rüzgârlarını ellerimde ve yüzümde duyarak, bilmediğim hayatların tınlarını o şehrin duvarlarından toplayıp, bir tür varoluşu gerçek kılmaya çalışıyordum. Günlerden bir gün şehirde gezinirken gözlerimin önünden aniden bir şey fırlayıp geçti. Yanımdaki dükkânın camına çarpıp yere düşen şeyin ne olduğunu anlamak için arkama döndüm. Sersemlemiş bir muhabbet kuşu yatıyordu yerde. Eğilip avucuma aldım. Bacağı kırılmış, canı yanıyor. Uygarlık gereği bir yetkili aramaya alışmışız ya, zabitanın kulübesine gittim. Ara sokaklardan birinde bir kuşçu dükkânı olduğunu söylediler. Oraya götürdüm kuşu. Diğer kuşların cıvıltılarını duyunca parmaklarımı gagalamaya başladı. Canımı acıtamayacak kadar güçsüzdü. Sevinmediğini sanmıştım. Sanki bir an önce diğerlerine kavuşmak istiyordu. Kuşçudaki yetkili adam, yetkili kıza kuşu götürüp yaralıların arasına bırakmasını söyledi. Yaşarsa ne âlâyna attı o yetkili kız. Kuş düştüğü yerde kalakaldı. Kız, kuşu taşıdığı elinin başparmağıyla işaret parmağı arasındaki böl-

geyi öbür eliyle sıvazlayıp, "Amma da gagaladı ha!" dedi. Uygur bir biçimde bana teşekkür ettiler. Aynı biçimde bir şey değil dedim. Eve döndüğümde yirmi dokuz harfle ve birtakım işaretlerle hayatlar kurmanın ya da yıkmanın ne olduğunu ilk defa sordum kendime ve oturup o muhabbet kuşunu anlattım kâğıtlara...

KADIN : Öğrenmek acı veriyor, değil mi?

ADAM : Ama bu da öğrenmemeyi gerektirmiyor!

KADIN : Tabii ki, ama her şeyi de öğrenmek gerekmiyor, değil mi?

ADAM : Örneğin siz en çok neyi öğrenmeyi isterdiniz?

KADIN : *(Bir süre düşünüp, gülümser.)* Bu dünyanın neden böyle olduğunu öğrenmek güzel olurdu herhalde.

ADAM : Geleceğinizi öğrenmek istemez miydiniz?

KADIN : Hayır. Onu öğrendiğim takdirde yaşayacaklarımın hiçbir tadı kalmazdı.

ADAM : Halbuki insanlar geleceklerini öğrenmek için medyumlara, falcılara servet akıtıyorlar.

KADIN : Ben de falıma baktırmıştım, ama söylenenlerin hiçbiri çıkmadı. Siz hiç fal baktırmadınız mı?

ADAM : Baktırdım tabii, ama yalnızca bir defa!

KADIN : Çıktı mı bari?

ADAM : İşin doğrusu falımı hatırlamıyorum. Yalnızca fal bakan adamın tavırlarını seyrediyordum. Başka bir boyuta ulaşmak için çaba harcayacağını sanıyordum. Oysa adam bir kâse dolusu suyun içine bakıp mırıl mırıl bir şeyler anlatmaya başladı. Sanki tuvalete gidip işini bitirmişti de ellerini yıkıyordu. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Besbelli kafası başka bir yerdeydi. Bana, geleceğimi anlatırken ne düşündüğünü merak ettim. Belki canı dışarıya çıkıp gezmek istiyordu ya da bir meyhaneye filan gitmek istiyordu, ne bileyim! Bir süre sonra onun benden daha çok sıkıldığına kanaat getirip, sonumu öğrenmek istemediğimi söyledim. Adam şaşkın şaşkın yüzüme bakarken dışarı çıktım.

KADIN : *(Gülümseyerek...)* Adamın laneti üzerinizdedir!

ADAM : Bunca laneti taşıırken bir eksigi, bir fazlası bir şey değir
tirmez!

KADIN : Peki, siz en çok neyi öğrenmek isterdiniz?

ADAM : Ölümü!

KADIN : (Irkilir.) Bunları nereden çıkarıyorsunuz?

ADAM : Bana öyle geliyor ki, ölümün tadı kaymaklı dondurma-
nıki gibidir! Ama öyle Amerikan malı süt tozuyla yapılan
adi dondurmanıniki gibi değil! Tıpkı, bir zamanlar, dünya-
nın daha az kirlenmiş olduğu dönemlerde, üstlerinde sabah
çiyini taşıyan çimleri, kekikleri, binbir kokulu otları yiyen
ineklerden sağılan taze süttten yapılmış güzelim saf kay-
maklı dondurmanın tadı gibi! O, genzinizi okşayan tat nasıl
sizi bir zamanların, hani o küçük şeylere kederlendiğiniz,
küçük şeylerle mutlu olduğunuz zamanların sıcak günleri-
ne götürürse ve bir anda gövdenizi yarı hüzünden, yarı se-
vinçten bir ürperti kaplarsa, ölürken hissettikleriniz de bun-
dan çok farklı değildir gibi geliyor bana!

KADIN : Çok şiirsel! Eğer ölüm, dediğiniz gibi olsaydı, herkes
ölmek isterdi!

ADAM : Peki, sizce ölüm nasıl bir şey?

KADIN : Bunu yanıtlamak öyle güç ki!

ADAM : Muhakkak siz de daha önce ölüm üzerine bir şeyler dü-
şünmüşsünüzdür. Biraz zorlayın kendinizi!

KADIN : Ne bileyim ben! Belki de ölüm, söğüt dallarının arka-
sındaki Ay'ı bir daha görememektir... Sabah alacasındaki
kuş seslerini bir daha işitememek... Bu denizin farkına bile
varamadığımız kokusunu bir daha içimize çekememek...
Belki de, bu dünyadaki bir şeyleri yarım bırakıp gitmektir
ölüm!... Besbelli eksilten bir şeydir!

ADAM : Bunlar da çok şiirsel, hanımefendi; insanı ölümden vaz-
geçirecek kadar şiirsel hem de!

KADIN : İçki kaldı mı?

ADAM : Gerçekten büyük bir ilerleme bu! Kadehinizi zorla dol-
durup veriyordum, oysa şimdi siz istiyorsunuz!

KADIN : *(Alaycı...)* Kadeh kırılıp içki boşa gittikten sonra aklım başıma geldi!

ADAM : İsterseniz benim kadehimi vereyim size!

KADIN : Çok naziksiniz!

(ADAM kadehine konyak doldurup, KADIN'a verir. Kendi de şişeyi eline alır.)

KADIN : Neye içiyoruz?

ADAM : Siz söyleyin!

KADIN : *(Kadehini uzatır.)* Acılara ve sancılara!

ADAM : O takdirde, yolculara ve hancılara!

(Kadehle şişeyi tokuştururlar. ADAM tam şişeyi ağzına dayayacakken...)

KADIN : Dertli kemancılara!

ADAM : *(İçmekten vazgeçip gülümser.)* Gerçekçilere ve yalancılara!

KADIN : Eczacılara ve tarımcılara!

ADAM : Hayda! O zaman sırf uyak olsun diye: Yorgancılara!

KADIN : Peki, tarihçilere ve masalcılara!

ADAM : İktidardakilere ve... Arap bacılara!

KADIN : Masumlara ve günahkârlara!

ADAM : Keşke daha az uyaklı bir şeylere içebilseydik! *(Biraz sıkılmış gibidir.)* Sabahçılara ve akşamcılara!

KADIN : Yakınlara ve uzaklara!

ADAM : Uçtakilere ve mazbutlara!

KADIN : Canlara ve yabancılara!

ADAM : *(Bir an KADIN'a bakar.)* Bu sözün üzerine başka bir şey denemez! İçelim!

KADIN : İçelim, güzelleşelim!

ADAM : *(Şişeyi tam ağzına götürmüşken kalakalır.)* Yok, güzelleşmeyelim! Yalnızca içelim!

KADIN : Pekâlâ! *(İçkilerinden birer yudum alırlar.)* Ne güzel bir gece! Geldiğimde hava serinlemeye başlamıştı. Oysa Şimdi sıca-cık. Sanki yazın en güzel gecesini yaşıyoruz!

ADAM : Az kaldı; iki aya kadar boğucu sıcaklar bastırır!

KADIN : Eskiden, yani ben küçükken böyle gecelerde annem masayı evin bahçesine kurardı. Yemek gelene kadar babamla oyun oynardık. Gökteki yıldızları paylaşırdık. Babam, en büyük, en parlak yıldızı bana bırakırdı. Ut sesi kahkahalara karışırdı. Biz oynarken, o ut çalardı!

ADAM : O dediğiniz kimdi?

KADIN : *(Bir an duraksar.)* Dedem!

ADAM : Münevver büyükannenizin eşi mi?

KADIN : *(Kendini biraz toparlar.)* Evet. Onu çok severdim. Ta ki...
(KADIN'ın yüzü acıyla gerilir.)

ADAM : Dedenizi severdiniz. Ta ki?

KADIN : *(Kendini toparlar.)* Ta ki o ölünceye kadar!

ADAM : Öldükten sonra sevmiyor musunuz yani?

KADIN : Artık yalnızca hatırlıyorum. Ölüyü sevmek neye yarar ki?

ADAM : Ölüyü sevmek onun hatırasını diri tutar!

KADIN : Boşverin şu ölmüşleri! Dirilerin ne yaptıklarına bakalım biraz!

ADAM : Diriler bizim yaptığımızı yapıyorlar. Yani oyun oynuyorlar.

KADIN : Yalnızca oyun olur mu? Hikâyeler, masallar anlatıyorlar birbirlerine!

ADAM : İnsanlığın geleneğinde vardır bu! Herkes birbirine hikâyeye anlatır. Ama iyi, ama kötü; biri anlatır, diğeri dinler, sonra diğeri anlatır, başkası dinler. Hayatlar hikâyeye üzerinedir!

KADIN : Hikâyeler insafsızca gezinir sokaklarda, dillerde, devirlerde.

ADAM : Size anlattığım hikâyeyi bitirmek istiyorum!

KADIN : Hangi hikâyeyi? Ne anlattığınızı unuttum bile!

ADAM : Âşık olduğu kadını öldürmek zorunda kalan adamın sonunu merak etmiyor musunuz?

KADIN : Hayır! Artık vakit çok geç oldu. Evime gitmek istiyorum.

ADAM : Ama anlatmalıyım bu hikâyeyi!

KADIN : Lütfen anlatmayın! O hikâye de yarım kalsın. Çok güzel bir gece geçirdim sayenizde. Belki de hayatımın en güzel gecesiydi. Ne olur anlatmayın!

ADAM : Ama bu hayatımın en güzel hikâyesi! Bitirmeme izin verin! Yoksa bunca hikâyeye yazık olur.

KADIN : Dinlemek istemiyorum!

ADAM : Aslında çok istiyorsunuz! Neden buraya geldiğinizi, burada ne aradığınızı öğrenmek istemiyor musunuz?

KADIN : Buraya deniz havası almaya geldim. Artık evime dönmeliyim!

ADAM : Gittiğiniz takdirde hikâyemin sonunu ömrünüz boyunca merak edeceksiniz! Zaten çok uzun sürmeyecek!

KADIN : Ne kadar istemesem de anlatacaksınız, değil mi?

ADAM : Evet! Ne olur dinleyin!

KADIN : Ama bundan başka hikâye olmayacak! Bu sonuncusu!

ADAM : Söz veriyorum! Bu, sonuncu hikâye!

KADIN : Pekâlâ, ama önce biraz daha içki verin bana!

ADAM : *(Boş konyak şişesini sallar.)* Bir yudum bile kalmadı. *(Şişeyi denize fırlatır.)*

KADIN : Kadehi de buyrun! *(ADAM, KADIN'ın uzattığı kadehi alıp denize fırlatır.)* Ben onun için vermemiştim kadehi. Elinize ne geçerse denize fırlatıyorsunuz!

ADAM : Söylediğiniz iyi oldu. Bir bu kalmıştı!

(ADAM, KADIN'a eski çantasını gösterir.)

KADIN : Onu da mı?

ADAM : *(Çantayı alır.)* Tabii. İçinde bir şey kalmadı nasıl olsa! *(Çantasını denize fırlatır.)*

KADIN : Deniz kirlenmesinin müsebbibi olduğunuzun farkındasınız, değil mi?

ADAM : Bir kereliğine de ben kirleteyim!

KADIN : Denizi kirletenlerin hepsi de böyle düşünüyordur her halde!

ADAM : Deniz içindekileri temizler! Hikâyeye hazır mısınız?

KADIN : İstemedenden de olsa hazırım!

ADAM : Adam sevdiği kadını öldürdükten sonra acılarının daha da fazlalaşmaya başladığını görmüş. Kadının isteği üzerine bunu yapmış olması bile acıları dindiremiyormuş. Artık, her gün, bir öncekinin benzeri gibi geçiyormuş. Bir gece eve döndüğünde, yemek yerken, o yemeği tadına varmak için değil de, hasta düşmemek, hattâ ölmek için yediğini anladığında çatalı elinden yere düşürmüştü. Bir an kalakalmış. Sonra yemeği çöpe boşaltıp, çatalı lavabodaki birkaç günlük bulaşığın içine bırakıp dışarı çıkmış. Biraz hava almak için deniz kıyısındaki kuytu bir köşeye gelmiş. Gözlerini denize çevirip geçmişini düşünmeye başlamış. Tam o sırada ağaçların arkasında iki kişinin konuştuğunu duymuş.

KADIN : Yaşlı bir adamla bir kadının konuşmalarıymış bunlar, değil mi?

ADAM : Evet... Adam ağaçları siper ederek sessizce onları seyretmeye başlamış. Kadının yaşlı adama bir soru sorduğunu duymuş. Sonra kadının adama aniden doğrulttuğu bir Browning'le ateş ettiğini görmüş. Engel olmasına fırsat kalmamış bile. Yaşlı adam gıkını çıkaramadan göğsündeki kurşunla yere yığılmış. Kadın, tabanca sesinin duyulmasına aldırmış bile etmeden rahat adımlarla kuytu köşeden uzaklaşmış. Adam, önce yaşlı adamın yanına gitmiş. Yüreğinden tek kurşunla vurulan adamın çoktan öldüğünü anlayınca, hızlı adımlarla kadının peşine düşmüş.

KADIN : Adam gördüklerinden dehşete kapılmamış mı?

ADAM : Tuhaf ama, dehşetten ziyade içinde bir merak uyandırdığını hissetmiş. Kadını evine kadar takip etmiş adam. Sonraki günlerde de evin civarından ayrılmamış. Böylelikle, iki cinayete daha tanık olmuş! Kadının öldürdüğü kişilerin yaşlı serseriler olması adamın ilgisini çekmiş.

KADIN : Adam niçin polise gitmemiş?

KADIN : Gelmemesini
yeni hiçbir nedenden
Kadın
Derken, adam ger
KADIN : Neyin hazır
ADAM : Hikâyenin b
düşündüğünü
önce işlediği
Oyun olduğun
min bütün hay
bir rahatsızlık
takip etmeye
KADIN : Yani ka
gittiğinde, s
katıldığında
ADAM : Yalnız
açık bıraktı
KADIN : Kadın
ADAM : Çünkü
KADIN : Nası
ADAM : Ada
başına
düzenl
muş.
oluyo
kanta
dükl
vetl
nir
ka
KADIN
ADAM

ADAM : Gitmemesinin nedenlerini defalarca düşünmüş, ama geçerli hiçbir neden bulamamış. Adamın tek algılayabildiği, o kadının işlediği cinayetin bir şiirselliğinin olduğuymuş. Derken, adam gerekli hazırlıkları yapmaya başlamış.

KADIN : Neyin hazırlığıymış bu?

ADAM : Hikâyenin bu kısmı biraz karışık. Çünkü adamın neler düşündüğünü de birer birer anlatmam gerekiyor. Adam, önce işlediği cinayeti, cinayetleri düşünmeye başlamış. Oyun olduğuna kendini inandırarak işlediği o cinayet adamın bütün hayatını karartmış o güne kadar. Kadının böyle bir rahatsızlık hissetmediğini görmüş adam. Sonra kadını takip etmeye başlamış.

KADIN : Yani kadın günlük yaşantısını sürdürürken, alışverişe gittiğinde, sanat galerisinden eve döndüğünde, açılışlara katıldığında adam hep onu takip mi etmiş?

ADAM : Yalnız o zamanlarda değil, ayrıca evin içinde perdeleri açık bıraktığı zaman da kadını gözlemiş.

KADIN : Kadın bunların hiçbirini anlayamamış!

ADAM : Çünkü adam çok temkinli davranıyormuş!

KADIN : Nasıl bir kadınmış bu?

ADAM : Adamın inanmadığı kadar sıradan bir kadınmiş. Tek başına yaşıyormuş. Bir sanat galerisinin sahibesiymiş. Çok düzenli bir yaşantısı varmış. Okumaktan çok hoşlanıyormuş. Hattâ bazen galeride otururken bile kitap okuduğu oluyormuş. Öğle yemeklerini galeriye yakın küçük bir lokantada yiyormuş. Akşamları eve dönerken evine yakın dükkânlardan alışveriş yapıyormuş. Bazı geceler nezih davetlere ve açılışlara katılıyormuş. Bir süre sonra adam, kadının daha çok sanat tarihi konusundaki kitapları okuduğunu kavramış...

KADIN : Adamın neye hazırlandığını anlatmadınız!

ADAM : Kuytu köşe cinayetlerinin üçüncüsü, yani adamın tanık olduğu ilk cinayet ilk günlerde çok yankı uyandırdığı halde, zamanla unutulmuş. Arada bir gazetelerde "Kuytu köşe

cinayetlerinin failinden hâlâ haber yok!" diye küçük haberler çıkıyormuş. Adam, tanık olduğu ilk cinayetten sonra kadının evinin bütün ışıklarını yaktığını görmüş. Sabaha kadar evin önünde beklemiş. Kulağında kadının öldürmeden önce yaşlı adama sorduğu son soru yankılanıyormuş.

KADIN : (Gülümseyerek...) Kadın ne sormuş yaşlı adama?

ADAM : Tabancayı ateşlemeden hemen önce yaşlı adamın yüzüne bakıp, "Mutlu musun?" demiş.

KADIN : Yaşlı adam yanıt vermiş mi?

ADAM : Hayır. Şaşkın şaşkın kadının yüzüne bakmış yalnızca.

KADIN : Adam sabaha kadar kadının evinin önünde beklerken ne yapmış?

ADAM : Hiçbir şey yapmadan yalnızca beklemiş. Daha sonraki günlerde de beklemiş. Derken, yeni bir cinayeti beklemekte olduğunun dehşetle farkına varmış. Beklediğine değmiş ve ondan sonraki iki cinayeti de görmüş adam. Yalnız, her cinayetten önce kadının öldüreceği yaşlı adamlara, "Mutlu musun?" diye sormasının nedenini anlayamamış bir türlü!

KADIN : Belki de kadın öldüreceklerinin gerçekten mutlu olup olmadıklarını merak ediyordur!

ADAM : Ama kadın soruyu sorduktan hemen sonra, yanıtını bile beklemeden ateş ediyormuş.

KADIN : Belki de duyacağı şeylerden korkuyordur!

ADAM : Olabilir! Adam bütün olan biteni seyrederken, bir yandan da kadına gitgide bir yakınlık duymaya başlamış.

KADIN : Surete duyulan aşk hikâyelerinden birisi mi bu da?

ADAM : Hayır. Surete duyulan aşk en eski hikâyelerden biridir. Gülünç gelebilir ama, bu ondan çok daha şiddetli bir şey! Belki ondan çok daha eski!

KADIN : Şöyle palavrası yitmiş, ağzında biriktirdiğin kar suyu gibi, belki gözlerinde damıttığı o...

ADAM : Kanını meyvesine veren nar ağaçları gibi, dikenleri içine dönmüş bitki...

KADIN : Geç kalmış kuşlar, avucunda cam kırıkları, zamanın alıp da vermediği, şeffaf yüreklerden artakalan o...

ADAM : Göğe küskün kalmış laleler gibi, esrarını arayan bir ayna...

KADIN : Nedir o?

ADAM : Tutku mu o, bilemediğimiz?

KADIN : Kederlisin!

ADAM : Bilmediğim bir yılın hatırlayamadığım bir ayındaydım.

KADIN : O adam neye hazırlanmıştı?

ADAM : Anlamadın mı?

KADIN : Bunun için mi aradın beni?

ADAM : Bütün işlerimi bitirdim. Her şeyi denize bıraktım. Seninle ilgili hiçbir ipucu bulamayacaklar. Artık hazırım!

KADIN : Niye beni seçtin?

ADAM : Bu, sana gülünç gelebilir ama... sen... öldürebiliyorsun!

KADIN : Herkes yaşamak isterken sen niye ölmek istiyorsun ki?

ADAM : Anlamıyor musun? Eskiyeceğiz. Yıllarımız akacak. Gözbebeklerimizin çevresini beyaz haleler saracak. Zaman, çabuk ve kötü, kurnaz ve sinsi geçecek. Ömürler sonra başka insanlar aynı şeyleri hissedecek ve söyleyecekler. Ellerinden bir şey gelmeyecek! Her şeyden, hattâ kendinden bile güçlü olan o zaman akacak. Biz bir şeylerin kıyısında, sararmış fotoğraflarda, dondurulmuş zaman dilimlerinde devirler sonra gülümseyeceğiz. Bize bakacaklar, o sakil, hakir hallerimize, duruşlarımıza, ezber edilmiş gülüşlerimize. Bilenler acıyacaklar. Gözlerimize bakacaklar. Nice yaşanmamışlıkları gülen gözlerin arkasına attığımızı görecekler. Giysilerimize bakacaklar. "Aman," diyecekler, "şimdilerde moda olan giysileri bundan otuz kırk yıl önce de giyiyorlarmış!" ... Bakacaklar ki, benzer şeyleri yaşamışız, tarihin benzerliklerine kederlenip, duyarlılık dediğimiz şeyden hiçbir şey anlamamışız. Herkes aşkların en yücesini yaşamış, acıların en korkuncunu çekmiş, duyguların en derinine ve zekânın en üstününe sahipmiş! Fedakârlıkla şikâyetin, akıllılıkla çılgınlı-

ğın, mutlulukla huzurun, sevgiyle acının sırlanmış bir cam olduğunu; biri olmadan diğersinin yalnızca çatlamış bir cam olacağını anlatamayacaklar kendi çocuklarına. Zaman, ah bu her şeyin kaynağı gülüp geçecek. Biz gülmeden geçeceğiz. Her şey bitecek! Başladığı kadar bitecek!

KADIN : Bırak bu şiirselliği! Ölmek için insanın ölümü hak etmesi gerekir!

ADAM : Ölüme hazırlandım ve bu işi senin yapmanı istiyorum!

KADIN : Hayır!

ADAM : Yapmalısın! Yapacaksın!

KADIN : Tuzağını iyi kurmuşsun! Telefonda yalnızca cinayeti ima edip beni buraya sürükledin. Kimle, neyle karşılaşacağımı bilmiyordum bile! Sonunda karşılaştığım şeye bak!

ADAM : Öldür beni!

KADIN : Ölmeyi o kadar istiyorsan intihar et!

ADAM : Ediyorum zaten!

KADIN : Beni niye ölümüne alet etmek istiyorsun?

ADAM : Çünkü her tutku şu ya da bu biçimde bir ölüm gerektirir!

KADIN : Hayır! İsteddiğini yapmayacağım! (*Çantasını alıp gitmek için harekete geçer.*)

ADAM : Seni ihbar ederim!

KADIN : Beni ele veremezsin! Çünkü tutku bunun aksini gerektirir!

ADAM : Beni tanımıyorsun!

KADIN : Yeterince tanıdım seni! Bu dediğini yapmayacak kadar yufka yüreklisin. Benimle bir oyun oynamaya kalkıştın. Bu oyunu paylaştım seninle, ama bitti artık! Şimdi, evlerimize gidip kendi hayatlarımızı sürdürüreceğiz. Bu oyunun güzel yanlarını hatırlarsak ne âlâ!

ADAM : Peşini bırakmam senin! Her zaman beni göreceksin!

KADIN : Sen o tür adamlardan değilsin. Öyle görünmek için de boş yere zorlama kendini!

ADAM : Lütfen öldür beni!

KADIN : Oyunu bitirdik!

ADAM : Oyunbozanlık yapma! Bitirmemize az kaldı. Lütfen dediğimi yap!

KADIN : Hoşça kal! Seni bir daha görmek istemiyorum! *(Tam gidecekken...)*

ADAM : Dedeni neden sevmiyorsun?

(KADIN donakalır. Sonra, gitmek için bir adım daha atar.)

ADAM : Bahçede mi halletti o işi.

(KADIN aniden döner. Yüzünde nefret dolu bir ifade vardır.)

ADAM : Beni aptal yerine koymaya çalıştın ama, olmadı işte!

KADIN : Sus artık!

ADAM : Bütün o yaşlı adamları bunun için öldürmedin mi? Sırf deden seni...

KADIN : Yeter!

ADAM : Dedeni severdin. Ta ki...

KADIN : *(Bir an durur. Rüiyadaymışçasına konuşmaya başlar.)* Ta ki 'Tedirginler Kapısı'nda kalana kadar! Ta ki, onun bana yaptığı şeyi, başka dedelerin torunlarına yapmadıklarını öğrendiğim güne kadar. Tamı tamamına beş yıl sürdü bunu öğrenmem! Bana bunun aramızdaki bir sır olduğunu söylemişti. Dünyalar kadar sevdiğim dedemle bir sırrımız vardı. Bunu saklamam gerekiyordu. "Kendini seviyorsam bu sırrı saklarmışım!" Sakladım.

ADAM : Hoşuna gitti mi?

KADIN : *(Çantasından çıkardığı Browning'i ADAM'a doğrultur.)* Bu kadar istiyor musun ölümü?

ADAM : Dedenin sana yaptıklarından hoşlanmış mıydın bari?

KADIN : Mutlu musun?

(ADAM şaşkın şaşkın KADIN'ın gözlerinin içine bakar. KADIN beklemektedir.)

KADIN : Yanıt ver! Mutlu musun?

(ADAM şaşkın şaşkın KADIN'a bakar. Tam o sırada yukarılardan geçen bir martının çığlığı duyulur.)

ADAM : (Bir an bekler; sonra, huzur dolu bir sesle...) Evet! Mutluyum! Artık mutluyum!

KADIN : (Yüzünde tuhaf bir gülümseme belirir. Aniden tabancayı kendi göğsüne çevirir.) Bu son cinayetin olsun (Tetiği çeker.)

(KADIN soluksuz yere yığıldığında ADAM donup kalmıştır. Sahnenin her yanından kırılan yüzlerce camın sesi yankılanır. ADAM, KADIN'a doğru birkaç adım atarken sahne kararır.)

OYUNUN SONU

1995

**DÜNYANIN
ORTASINDA BİR YER**

KİŞİLER

AHTEN

EMRE BEY

USTA

RANA (Aynı zamanda 1. KADIN)

SENA (Aynı zamanda 2. KADIN)

MELEK (Aynı zamanda 3. KADIN)

YAŞLI KADIN

IRGAT KADINLAR KOROSU

Not:

"Irgat Kadınlar Korosu" nun konuşmaları "I.K." kısaltmasıyla gösterilmiştir. "İssız dünyayı doldurdu" ve "Bu sular akar gider" dizeleriyle başlayan dörtlükler Anadolu'da söylenegelmektedir. Yalnız, "İssız dünyayı doldurdu" diye başlayan dörtlük oyunda aslından biraz farklı olarak kullanılmıştır.

Birinci Bölüm

(Karanlıkta fısıltılar duyulur. Fısıltılar çağlamalı ve yayılmalıdır. IRGAT KADINLAR KOROSU sesleriyle içten içe kaynayan, gitgide patlamaya yaklaşan bir volkanı andırmaktadır.)

I.K. :

Bu dağlar kimin?

Emre Bey'in.

Bu bağlar kimin?

Emre Bey'in.

Bin yıllık taşlar, düz ovalar kimin?

Emre Bey'in.

Bizim sahibimiz kim?

Emre Bey.

(Sahne aydınlanır. IRGAT KADINLAR KOROSU devinim halindedir.)

I.K. :

Emre Bey'in gönlü kimindir?

Ahten'in.

Ahten kimdir?

Yüzü gülmez Hanımudur Ateş Çiftliği'nin.

Derler ki, Emre Bey'e bir cana mal olmuştur bu
gülmez yüzlü güzel.

Derler ki, adı Ahten yazar kütüklerde.

Doğum yeri yerküre.

Ve yine derler ki, işbu kadının söylencesidir hüznün.

Ve işte böyle başlar ateş söylenceleri.

(YAŞLI KADIN, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasından sıyrılarak öne gelir. Bir kuttören büyüücüsünü andırmaktadır.)

YAŞLI KADIN : Hüznün yüzlü Ahten'in geldiği günü düşünürüm de; billur damlalar yol olmuştu yanaklarında. Emre Bey elini uzattı ki kolayca inebilsin Hanımım atın terkisinden. Ahten elini vermedi Bey'e.

I.K. : Dediler, bu nasıl kadındır ki elini sakınır erkeğinden?

AHTEN : Sakınırım!

I.K. : Dediler, bu uğursuz kadın bir cana mal olmuştur Bey'e.

AHTEN : Ben istemedim Bey'in can almasını uğruma.

I.K. : Dediler, yüzü hiç gülmez mi bu kadının?

AHTEN : Her gülüşümde üç güle can verirdim; ama beyiniz beni sahiplenmek için kardeşine kıydığı gün...

I.K. : Kardeşine?

AHTEN : O gün silinmiştir gülümsemem yüzümden.

I.K. : Bu kadın uğursuzdur! Artağanlığı yitecek ürünün.

(EMRE BEY IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasında belirir. Konuştuğu zaman, gür bir sesi olduğu işitilir.)

EMRE BEY : Herkes bilsin ki, Ahten benim kadınımdır. Bundan böyle Ateş Çiftliği'nin Hanımıdır. Bana gösterilen saygı ona da gösterilecektir. Artık, evin burasıdır Ahten. *(EMRE BEY gözden yiterken, AHTEN'in acı dolu yüzü görülür.)*

AHTEN : Acıyı bir yılan gömleği gibi ardında bıraktın Emre Bey. Sen söylenceyi kurdun; ben acıyı kuşandım. Bu mudur beyliğin yasası? Söylenceyi erkek kurar da, acıyı kadının payına düşürürse, bu mudur erkekliğin yasası?

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun şarkısı ve dansı başlar. Devinimleri evrensel bir kuttöreni çağrıştırmaktadır.)

LK:

Issız dünyayı doldurdu.
Kendini kula bildirdi.
Bir bey cana kıydı.
Orta yerde bu kan nedir?

YAŞLI KADIN: O günden sonra Emre Bey'e karşı sustu Hanımım. Bir zaman suskunluğu dost edindi kendine. Ateş Çiftliği konuştu da, Hanımım konuşmadı.

(RANA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasından akarcasına çıkar, öne gelir. RANA'nın, daha sonra da SENA'nın ve MELEK'in oyunlarında ya da diğer bir deyişle asal iç oyunlarda oyuncular tamamen seyircilere yönelirler. Tıpkı, güneşin batışını hüznle seyreden, yokoluşu yaşayan bir kabilenin son bireyleri gibi olmaları bu bölümlerde.)

RANA:

Sabır Hanımım sabır.
Hüzün de geçicidir bütün duygular gibi. Yeter ki
sabretmesini bil!

Hastalıklı Sacit'in karısı Rana'yım ben.

Sabır Hanımım sabır

Yedi yıldır bunu dinledim erkeğimden.

Tez at sürenin düşmesi daha bir kolay olur atından.

Temkinli sür atını Hanımım!

Varsıldık biz. Hem maldan hem dölden yana. Yedi çocuğumuz, üç vadi boyu arazimiz vardı. Safran sarısı ekinimiz, sakız akı koyunumuz vardı. Yitirdik hepsini.

"Sabır," dedi ya erkeğim, sabrettim.

Bedeninde yaralar açıldı Sacit'in. Kurtlar kımıl kımıl gezinir adamımın içinde. Yaralarını yıkarım her gün, sararım. Sonra, ırgatlığa gelirim Ateş Çiftliği'ne. "Sabır," der erkeğim, sabrederim.

I.K. : Sabahlardan birinde Rana'nın yoluna bir er kişi çıktı.

RANA : Çakır gözlü bir er kişi.

I.K. : İçindeki dağları oynattı yerinden. Unutulmuş sözlere döndü Rana.

RANA : Can yüzlü bir er kişi.

I.K. : Bir pınar çıktı gönlünde Rana'nın. Suyu tatlı, üzeri buğulu, kaynağı insanda.

RANA : Saydam tenli bir er kişi. Gönlü vurmuş yüzüne.

I.K. : O pınarın suyuna kanmak zordur Rana. İnsan bir alışmaya görsün!

RANA : Bakmaya doyamaz, unutsam dese kıyamaz insan.

I.K. : Sabır yâ Rana!

RANA : "Seni sevdim, gel, gidelim buralardan!" dedi.

I.K. : Sabır yâ Rana!

RANA : "İstediğin yere götürürüm seni; yanımda mutlu olursun," dedi. "Ya Sacit, o ne yapar terk edersem?" dedim; ama sanki kırk balta birden indirildi gönül ağacıma. Sabır yâ Rana!

I.K. : Sabır yâ Rana

RANA : Sabrettim. Koynuma baktım. Kırık bir yürekle kırık bir sabır taşı kolye gördüm. Zincirin ucundaki taş çatlamıştı, ama ben dayanabilmişim. Artık yürek dediğim, göçsüzlükten kırılan bir kuştur Hanımım.

İşbu da benim söylencemdir.

Sabredince görürsün ki, hüznün de geçici, sevda gibi.

I.K. : Zakkum dalı gibi bir sevdadır Rana'yı sarmalayan. Sabırla, o dalı sıyrıp üstünden, çatlattı taşları.

(RANA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasına çekilirken, EMRE BEY sahnede belirir. BEY'in sevecenlikle sertlik arasındaki o tehlikeli sınırdaki gezindiği bellidir.)

EMRE BEY : Niyetin öfkelenmek midir beni? Neden hep susmaktasın? Bu koca ev senindir, baksana! Kapında el bağlanmış duran ırgatlar senindir. Ayırık otları yolunmuş bu dağ-

lar, bağlar, ovalar senin. Irgatların hepsi can verir yoluma ki, ben, Ateş Çiftliği'nin Bey'i seni seçtim. Nedendir bu sessizlik Ahten?

1.K.:

Gönlünü mühürlemiştir Hanımım.
Hüznü kayıtlıdır söylenceler katında.
Ateş Çiftliği'nde bir başınadır, yerkürede bir başına.
Hanımın acısı kayıtlıdır gönül katında.

EMRE BEY : Benim kadınımsın Ahten. Mademki bir sevda uğruna kan bulaşmıştır elime, yalnız benim olmanı isterim!

AHTEN : Bir yılan var içimde Emre Bey. Sımsıkı sarılmıştır yüreğime. Ağısı tez getirir sonunu. Sakın benden Emre Bey, sakın benden!

EMRE BEY : Sevdalandım sana. Uğruna ölümle tanış ettim kardeşimi. Gün gelir, sevdanın gücü, ağının gücüne baskın çıkar. Gün olur, sen de seversin beni.

AHTEN : Seni sevmem Emre Bey. Çıkar bunu aklından! Söylencem kardeşinle kurulmuştur.

EMRE BEY : Güçlüyüm Ahten. Kurulmuşu yıkacak kadar güçlüyüm!

1.K. : Ağıyı kurutacak kadar güçlüdür Emre Bey.

(EMRE BEY öfkeyle gözden yiterken AHTEN ile IRGAT KADINLAR KOROSU'nun oyunları başlar. Bu bölümde devinimler yavaşlamıştır.)

AHTEN : Kara perçemleri düşmüştü alnına. Zeytin ağacı ile sevdiğim derin uykulara dalmışlardı. Belki de ben vardım düşünde. Gülümsüyordu. Emre Bey, büyükçe bir taşı aldı eline. Birden börtü böcek sustu. Havaya fırtına öncesinde olduğu gibi bir sessizlik doldu. Emre Bey taşı kaldırdı. Sessizlik bağırıyordu... Bağıramadım.... Alıcı kuşlar koparmıştı sanki dilimi... Taşı indirdi sevdiğimin başına...

1.K. : Kan kanı çeker, kanı kan...

AHTEN : Kara perçemleri kızıla kesti. Öylece yitirdi can kuşunu.

Ne söz ne de yürek yeter o anki acıyı anlatmaya. Bir karanlık indi dört yanıma. O karanlığın içinde sevdiğimi gördüm. Sevdalım, bir ırmağı çekmiş üzerine, varmış uykuların en derinine. Irmağın ışıltısı kandan arındırmış yüzünü. Ulaşmaya çalışıyorum; olmuyor! Ötesi karanlıktı... Gözüm ışığa kavuştuğunda ilk gördüğüm yas karası gözleri oldu Emre Bey'in... "Artık benim kadınımsın," dedi.

İK. : Artık, Ateş Çiftliği'nin Hanımısın.

AHTEN : Rüzgâra karşı at sürdük bir zaman. O sustu; ben ağladım. Bir hayatı geride bırakıp, artık benim olmayan, başka bir hayata girdiğime ağladım... Neden sonra, "Bir sürü ırgat kadın olacak emrinde," dedi.

İK. : Bir sürü!

AHTEN : "Hep seni seveceğim; tohumlarıma can vereceksin," dedi.

İK. : Tohumları sende can bulacak.

AHTEN : Dölü kurusun! Erkekliği tutulsun!

YAŞLI KADIN : Üç vadi ötede, bir tepenin üzerinde gördüm Emre Bey'i. Bilmediği bir söylencenin ortalık yerindeydi sanki ve bu söylencede kendi payına da acı düştüğünü anlamıştı.

(EMRE BEY karanlığın içinde belirir. Bu konuşma süresince üzerine bir ışık düşer.)

EMRE BEY : Ahten... İlk gözlerini gördüm. Bakışları hem kadının bakışlarıydı, hem küçük bir kızın... Sonra sesini duydum. Sesi hem bir kırlangıcın kanat çırpışıydı, hem bir nehrin çağlayışı... Onu gördüm ya, irak suların vurgun yemiş balıkçısına döndüm. Sevdalandım... Vaktinde eremedim suyun yüzüne... Onun kokusunu aldım ya, içimde bir cinnet kısırağı ecele koştu dörtnala. Sevdalandım... Zamanında çekemedim yüreğimin üzengisini... Artık benim hakkımdır Ahten. Uğruna can aldım. Kendi de can vermelidir tohumuma.

YAŞLI KADIN : O gece Ahten'in koynuna girdi. Dölünü bıraktı Emre Bey.

EMRE BEY : Ahten!

AHTEN : Git buradan Emre Bey! İçimdeki yılandan sakın kendini!

EMRE BEY : Ben seni hak ettim Ahten!

AHTEN : Kardeşini öldürerek mi hak ettin beni?

EMRE BEY : Günah, sevda uğruna işlendiyse sevap değil midir?

AHTEN : Sevdiğine bu kadar acı çektirmek günahların en büyüğü değil midir Emre Bey?

EMRE BEY : Söz yarıştırmaya gelmedim buraya. Güzellikle seni senden isterim Ahten!

AHTEN : Beni halime bırak Emre Bey!

(EMRE BEY, AHTEN'in ellerini tutar; üzerine yüklenir.)

AHTEN : İstemem seni Emre Bey! İstemem! İstemem!

YAŞLI ADAM : Orman kıyısında bir baykuş öttü. Ormanın içinde bir cehri dalı yapraklarıyla kendini kucaklamaya çabaladı. Üç vadi ötede bir dağkırlangıcı öldü de kimsecikler bilmedi. Ve Emre Bey ilk tohumu ekti artağan tarlaya.

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun hasat zamanı oyunlarında büyük bir coşkuyla karşılarız.)

L.K. :

Sana uyanmalıyım doğa!

Mevsim berrak olmalı.

Vurulduğum prangaları kırarak

ve bütün acıları unutarak,

dilimde buğdayın yeğrek tadı,

ben, sen olmalıyım doğa!

1. KADIN : Hasat zamanı sır sarısı buğdaylar dizdik boynumuza.

L.K. :

Seninle olmalıyım doğa!

Şimdi zaman söylenceler zamanı,

mevsim söylenceler mevsimi.

Engin bir buğday denizinde yasımı

ve umarsızlığımı erteleme zamanı.

Sana inanmalıyım doğa!

2. KADIN : Ekinin sevincini muştularla serptik koynumuza.

L.K. :

Seni yaşamalıyım doğa!
Yüreğimde mutluluk palazlanmalı.
Bir kuşluk vakti rasgele,
bırakmalıyım kendimi esen yele.
Bedenim buğdaylarla birlikte talazlanmalı.
Sana dönmeliyim doğa!

3. KADIN : Uğur getiren Hanımı ortak ettik oyunumuza.

(O âna kadar IRGAT KADINLAR KOROSU'nun devinimlerine katılan AHTEN, birdenbire olduğu yerde kalır.)

YAŞLI KADIN : O mevsim iki canlı olduğunu anladı Hanımım.
Acı gecenin andacı olan döl tutmuştu.

AHTEN : İstemem bu canı!

YAŞLI KADIN : Nice çabaladıysa da yok etmeye, başaramadı Hanımım. Sonra... ilk kez kımıldandı bebek içinde.

AHTEN : Kıvrım kıvrım bir şey yapar içimde. Oy! Sanki ışık vur-
gunudur da görmek ister yeryüzünü bir an önce.

YAŞLI KADIN : Sevdiği adam öleli beri ilk kez sevgi geldi, yerleşti
yüreğine... Ve, istemem dediği bebeği her şeyden çok ister
oldu.

(AHTEN, YAŞLI KADIN'a yönelir.)

AHTEN : Bir dünya gibidir içimde büyüyen, kadını. Hangi ya-
lanlara doğuracağım onu? Hangi çiçekten alacak kokusu-
nu? Hangi bahçelerde gezecek? Hangi ezgilerde özleyecek
uzakları? Ve günün birinde beni bırakıp hangi diyarlara gi-
decek. Bu nasıl bir iştir ki, daha kavuşmadan ayrılmalardan
korkarım kadını?

YAŞLI KADIN :

Biz yaratırız, büyütürüz, bırakırız.
Yerimiz eski söylencelerdedir.
Toza, küle ve kuma karışırız.
Ötesi onların söylencesidir.
Bu, analıktır Hanımım!

(AHTEN ile IRGAT KADINLAR KOROSU'nun doğum oyunu başlar.)

I.K.:

İlk yağmurlar düştü Ateş Çiftliği'ne.
Yağmurun devamı geldi sonra...
Durmaksızın...

(Gök gürültüsü duyulur.)

I.K.:

Birbiri ardınca damlalar.
Yerle göğün sevdasıdır,
yağmurlar, yağmurlar...

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun bir kısmı "yağmurlar" sözcüğünü yinelerken, diğerlerinden iniltieler işitilir. İniltieler gitgide yükselir, haykırmaya dönüşür. AHTEN'in müthiş bir çığlık attığı işitilir. Bu çığıktan sonra kısa bir sessizlik yaşanır.)

I.K.: Muştumuzu isteriz! Bir oğlun oldu Emre Bey! Bir oğlan ki, istese yılan boğar iki eliyle. Muştumuzu isteriz!

EMRE BEY: İhsan koydum adını. Adıyla, sanıyla yüz yaşasın, bin görsün!

(SENA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasından ayrılır, öne gelir. SENAN'ın devinimleri, RANA'ya kıyasla biraz daha ağırdır ve kesintilidir. Bu asal iç oyun sürecinde, SENAN'ın, ürkeklikten ve ezilmişlikten, erkeğiyle konuşmasındaki başkaldırıya geçişi, seyircilere net bir biçimde iletilmelidir.)

SENA:

Ben doğuramadım erkeğime. Dölleri kuruttu rahmim.
Gönül katında mutsuz kılındı Emir'im.
Acı nedir bilirim sanırdım o güne dek. Bilmezmişim!

I.K.:

Sena gece gündüz düşündü.
Tarlada ekin başında,
gözyaşı karışan aşında,
her gece yatışında düşündü Sena.

SENA:

Düşüne düşünce çıkamadım içinden.
Yürek uğrağım Emir mutsuz oldu hepten.

I.K. : "Tek yolu var," dedi kendi kendine.

SENA: Tek yol!

I.K. :

Sonra da Yakut'u kuma getirtti kendine.

Elleriyle hazırladı kumasını, erkeğiyle gerdeğe.

SENA: Artağan çıktı Yakut. Bana işlemeyen tohum ona işledi.

Gönül katında mutlu kılındı Emir'im.

I.K. : Acı nedir, artık biliyor Sena.

SENA: Yakut yapamadığımı yaptı. Bir oğul doğurdu Emir'e. Erkeğim unuttu beni hepten. Varsa İzzet, yoksa Yakut! Ya ben? Kumam sedef eyer oldu Emir'in gözünde; ben çamurlu bukağiyim artık.

I.K. : Sena unutuldu yaşadığı evde. Boyun eğen tez çıkarılır ya gözden; unutuldu vefalı Sena. Öldükten sonra bile unutulmayı istemeyen insan, yaşarken unutulursa ne düşünür ki?

SENA : Baktım ki silinip gitmekteyim günden güne; geçtim Emir'in karşısına.

I.K. : Geçti erkeğinin karşısına!

SENA: Deyiver Emir'im! Yıllardır her işini gören kim?

I.K. : Sensin!

SENA : Şafaktan günbatımına tarlada çalışan, üç öğün aşını pişiren kim?

I.K. : Sensin!

SENA: Hepsinin ötesinde, Yakut'u getirip koynuna sokan kim?

I.K. : Sensin!

SENA : Bütün bu yaptıklarımın karşılığı olarak bir şey isterim senden!

I.K. : Nedir isteğin?

SENA: Yakut'la İzzet'i gurbete bırak; bana gel!

I.K. : Güldü Emir!

SENA : Gözlerinin içine baktım. Çoktandır kayıptım o gözlerin içinde.

LK : O dediğin başka söylencelerde olur!

SENA : Dedi ya, gövdem kum olup dağıldı sanki.

LK : Yitiyordu Sena usuldan.

SENA : Sonra gitti; Yakut'un yatağına girdi.

LK : Kadınının yatağına!

SENA : Gece geldi, çöktü üzerime. Bütün söylenceler gülerek baktı bana ve dahi yüreğimden üç damla kan aktı. Biri yıllarıma, biri emeklerime, sonuncusu kadınlığıma... İşbu benim söylencemdir Hanımım. Sen ise uğurlu geldin. Oğlunla sefa sür Hanımım. Yüz yaşayın, bin güzellik görün!

(SENA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasında yiterken, YAŞLI KADIN öne gelir. Bu konuşma süresince üzerine bir ışık düşer YAŞLI KADIN'ın.)

YAŞLI KADIN : Ahten'in yüreğindeki yılan gevşetmiştir boğumlarını ve Hanımım çok sevmektedir yüz yaşayıp bin görecek İhsan'ı... Derken, o geldi Ateş Çiftliği'ne. Küçük İhsan, tam üç aydır havasını soluyordu yeryüzünün, o geldiğinde Emre Bey ise kasabaya inmişti yine, son günlerde âdet haline getirdiği üzere.

(AHTEN, beşiğindeki İHSAN'a ninni söylemektedir.)

AHTEN :

Bir ninniyle uyur İhsan.

Sevgini özüne duyur İhsan.

Gün gelir de büyür İhsan.

O da yiter elimden.

Derdim bir ayrılıktan, bir ölümden...

YAŞLI KADIN : Hanımım, bir adam geldi!

AHTEN : Neymiş istediği?

YAŞLI KADIN : İş ararmış.

LK :

Dünya yakışığı bir er kişiydi gelen

Gözlerine bütün yeşilliğini sıgdırmıştı kırların.

Sorduk birbirimize. Kimdir bu?

YAŞLI KADIN : Yaban topraklardan gelmişti.

İK : Irak yolların tozu sinmişti üzerine.

YAŞLI KADIN : "Çiftliğin sahibini göreceğim," dedi. (USTA, birden IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasında belirir. Koro, açılarak yol verir USTA'ya. Sağlam, kendinden emin bir yürüyüşü vardır USTA'nın.)

AHTEN : Ne istiyorsun?

İK : Öyle bir çift göz ki, sarıp sarmaladı Hanımı.

USTA : İş arıyorum.

İK :

Er kişinin gözlerinde bir ışık gördük.
Sevgi miydi bu ışığın adı?
Sevgi mi?

AHTEN : Ne iş yaparsın?

İK : Yeşilliklere daldı Ahten. Sevda üryanı bir koşuya başladı yeşil gözlerde. İlk sevdasının var gücüyle koşuyordu Hanımım.

USTA : Marangozluktur zanaatım.

İK :

Bedenini bir titremedir aldı er kişinin.
Ahten'in rüzgârı Usta'nın yüreğine değdi.

AHTEN : Çiftliğin sahibi kocam Emre Bey'dir.

İK :

Er kişinin yeşil gözlerinde bir ışık gördük.
Keder miydi bu ışığın adı?
Keder mi?

AHTEN : Emre Bey kasabaya gitti. Sabaha döner ancak. Onunla konuşmalısın.

İK :

Ahten'in gözlerinde bir ışık gördük.
İstek miydi bu ışığın adı?
İstek mi?

AHTEN : Adın nedir?

USTA : Can.

İK : Bir fidan
Fidanın in
Yüreğe ik
Korkarım
AHTEN : Mac
man, ilk
USTA : Bu za
geyeyim
AHTEN : Öy
USTA : Oğlu
İK :
Er kişi
Besbel
Hüzün
YAŞLI KAD
di. Bu
lanın
o gü
Acid
KOR
beşi
ğin
AHTEN
rı
Bi
bi
g
US
AI

İK: Bir fidan boy attı Ahten'in gönlünde
Fidanın ince bedenine bir yürek çizildi.
Yüreğe iki isim yazıldı.
Korkarım, Hanımım ağı yeşili sevdalara dizildi.

AHTEN: Madem iş ararsın ve de zanaatın marangozluktur, o zaman, ilkin bana göster hünerini.

USTA: Bu zanaatın en iyisiyim Hanımım. İsteddiğin hüneri söyle; geçeyim tezgâhımın başına.

AHTEN: Öyleyse, oğlum için bir beşik isterim senden.

USTA: Oğlun için mi?

İK: Er kişinin yeşil gözlerinde bir ışık gördük.
Besbelli hüzüdü bu ışığın adı!
Hüzün!

YAŞLI KADIN: O gece bir beşik yaptı Can. Bütün hünerini gösterdi. Bu zanaata harcadığı yıllarını ortaya koydu. Ve İhsan oğlanın gündoğumundan önce bir beşiği oldu ki, en güzeliydi o güne dek yapılanların. Sevgi ve hüznün işlenmişti üzerine. Acıdan yapıma salıngacı vardı beşiğin. (IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasında oymalı, emekle nakışlandığı belli olan bir beşiğin usulca sallandığı görülür. Bu sırada AHTEN, kendi beşğinde yatan İHSAN'la konuşmaktadır.)

AHTEN: Bir kıpırtı var yüreğimde. O gözlerde, geldiğim toprakların yeşilini gördüm oğulcanım. Sevdayı okudum o gözlerde. Bir çift göz, umudun bittiğini sandığım anda, tekrar bulunabileceğini anlattı bana; eski söylenceleri getirdi usuma. Engellemek istesem de olmuyor İhsan'ım. deli bir ırmak yatağını buldu gönlümde. Kaçtığım sevda geldi, buldu beni. Bağışla oğulcanım, bağışla!.. (IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasında beliren USTA, yaptığı beşiği alır; AHTEN'in yanına getirir.)

USTA: İşte Hanımım! Oğlunun beşiği budur!

AHTEN: Haklıymışsın Usta. Bu zanaatın en iyisi senmişsin!

USTA: Zeytin ağacından çıkardım kabasını. En dayanıklısı odur.

I.K. :

Ahten'in usuna geldi hüznün söylencesi.
Ötesi dilinde bir nefret ezgisi.

AHTEN : Zeytin ağacı umarsız acılar barındırır gölgesinde, kor-
karım!

USTA : Etme Hanımım! Nerede görülmüş?...

AHTEN : Zeytinlerin kökü kanla yıkanmıştır Can!

I.K. :

Ve anlattı Ahten.

Hayatını, yitirdiği sevdalısını,

Emre Bey'in, içine ilk tohumu ekmesini,

bebesini ve dahi söylencesini anlattı birer birer.

YAŞLI KADIN : Tanyeri ağarmamıştı ki gözleri birleşti Hanımım
Usta'nın. Sevgi yetimi canlar hep bulur ya birbirini; işte öy-
lesine... Sonra elleri birleşti... Dudakları ve bedenleri... Ah-
ten, Can'ın oldu!

I.K. : Ahten, Can'ın!

YAŞLI KADIN : Can, erliğini, gönül birliğini, sevda dirliğini verdi
Ahten'e.

I.K. : Can'dan Ahten'e bir ateş aktı.

I.K. :

Uyuyordu!

Bir uykunun en derin yerinde,
sevdanın soluklarını işitiyordu.

"O da yiter elimden.

Derdim bir ayrılıktan, bir ölümden..."

(MELEK, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasından ayrılır, öne
gelir. MELEK'in devinimleri RANA ve SENA'ya kıyasla daha ağır-
dır.)

MELEK :

Bir beşik de bana yap Can Usta.

Doğumum yaklaşmıştır.

Bir beşik de, yaban toprakların kızı Melek'e yap!

Zeytin ağacından çıkar kabasını.

O zeytin dalları ki, ötesinde nice kutlu kıyılar
görünürmüş.

Doğacak çocuğum görmeyecek babasını.
Yalnızlıkla ve kaçışla geçirdim günlerimi.
Son durağım Ateş Çiftliği'dir.

Söylencesinin ardına düşmüş bir kadınım Usta;
yorgunum!

Bir canlık beşik isterim senden Can Usta; hakkımdır!
Geçmişim gibi aydınlık olsun beşiğim de.
Irmaklarım vardı, içlerinde yıkandığım.

LK.: Işıltılarında arındığı ırmaklar.

MELEK: Biri göründü bana dünyalar yakışıklısı.

LK.: Dünyalar yakışığı!

MELEK: O gün, bu gündür iki can taşırım toprağından kopmuş
bedenimde.

LK.: Bir beşik de Melek'in hakkıdır Usta.

MELEK: Salingacı som gerçekten bir beşik. Usul usul sallayaca-
ğım bebeğimi. Yüz yaşamalı. Bin görmeli benim oğlum da!

LK.:

Melek, ırmaklarla aktı; uzaklardan çıktı, geldi.

Kaçışlar üzerine kurulmuş bir hayatın orta yerindedir.

Kasabalar bıraktı ardında, duyulmamış adı, sanı.

Kaçışlar nereye kadar götürür bir insanı?

Eceli gelmiş bir yaşlı adam gördü günün birinde.

Adam, Ateş Çiftliği'ne gönderdi Melek'i.

İki canlı kadın o günden beri buralıdır.

Yorgundur, dalgındır, sanki hep bir şeylere kırgındır.

Senden bir beşik ister Usta; hakkıdır!

(MELEK, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasına karışırken YAŞLI
KADIN öne gelir.)

YAŞLI KADIN : Sabahleyin ilkin Ahten uyandı. Darmadağında
saçları sevda yelinden. Bir zaman kendini seyretti Can'ın
yüzünde. Artık, geçmişin tükendiğini anladı. Sonra Can
uyandı, gönlü mahmurluğu sindirmiş. Konuşmadan birbir-
lerini seyrettiler. Neden sonra kanatlandı sözleri.

(USTA'yla AHTEN, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasında belirirler. Koro açılıp iki sevdaliya yol verir.)

USTA : Sevdan düştü gönlüme Ahten.

AHTEN : Ben de seni sevdim. Ancak, nereye kadar sevilebilir bir yabancı? Nereye kadar?

USTA : Beden bedeni tanıdıktan, iki sevdalı aynı ırmakta yıkanıldıktan sonra yabancılık mı kalır Ahten?

AHTEN : Belki de asıl yabancılık o zaman başlar Can.

USTA : Benimle birlikte bir söylence kurdun Ahten. Yabancılığın yeri yok bu söylencede. Yalnızca sevgi olmalı!

(IRGAT KADINLAR KOROSU sözlerine başlarken, AHTEN'le USTA koronun arasında gözden yiterler.)

I.K. :

Sevgi olmalıdır!

Ahten, eski bir şarkı gibi sevdi Can'ı.

İlk sevdalısının yerine koydu da, sevdi.

Usunu susturup, yüreğiyle duydu da, sevdi.

Söylenceler boyu beklediği buydu da, sevdi.

Sevgi olmalıydı!

YAŞLI KADIN : O günün ikindisinde Emre Bey kasabadan geldi. İlk, İhsan'ı kucağına aldı. Sonra, üzerine sevgi ve hüznün işlenmiş olan beşiği gördü.

EMRE BEY : Bir beşik ki Bey oğluna yaraşır! Kim yaptı, hangi el nakışladı bunu?

AHTEN : Yabancı bir marangoz geldi. O yaptı, dün.

EMRE BEY : Ne yaparmış buralarda?

AHTEN : Hem dolaşır, hem de iş bulduğu yerde çalışmış. Kendine göre bir iş olup olmadığını sordu. Seninle konuşması gerektiğini söyledim. Bekliyor!

EMRE BEY : Hünerli adammış. Kendini bir görelim hele!

(AHTEN, İHSAN'ı kucağına alıp, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasında gözden yiter.)

YAŞLI KADIN : Bey huzuruna çağırıldı Usta... Can ağır ağır gidi

Bey kapısından içeri. (IRGAT KADINLAR KOROSU açılarak USTA'ya yol verir.)

USTA: Beni çağırılmışın Emre Bey!

İK: Usta'nın gözlerindeki uçsuz bucaksız kırları gördü ya, doğduğu topraklar düştü Emre Bey'in usuna. Bey yüreğinde bir yel esmeye başladı ılgıt ılgıt.

EMRE BEY: Bu beşiği sen yapmışsın oğluma.

USTA: Öyledir!

EMRE BEY: Üzerini güzel nakışlamışsın. Dermanı daim olsun elinin! Mesleğinde ustasın, belli! Adın nedir?

USTA: Can!

İK: Bey, doğduğu toprakların kokusunu aldı. Sanki bir kırlan-giç sürüsü kanat çırpıyordu Ateş Çiftliği'nden uzaklara.

EMRE BEY: İş aradığını söylediler.

USTA: Mevsimlik iş ararım Beyim.

EMRE BEY: Hayvanlara yeni yemlikler yapabilir misin?

USTA: Yaparım Beyim!

YAŞLI KADIN: Usta o gün işe girişti Ateş Çiftliği'nde (EMRE BEY'le USTA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasında kaybolurlar. IRGAT KADINLAR KOROSU'yla YAŞLI KADIN'ın oyunları başlar.)

İK:

Evvel zamanda,
Ateş Çiftliği'nin sınırında
bir çavlan vardı.
Derler ki;

YAŞLI KADIN: Hayatın bütün sırrı bu çavlanı sığdırılmıştır.

İK:

Üstte havayla,
altta toprakla,
kıyısında Ateş'le
buluşmuştur çavlan.
Derler ki;

YAŞLI KADIN : Her kim bu sınırdan geçmeye kalkar; o kişi bir andaç bırakmalıdır suya.

I.K. :

Kimi acısını,
kim sevgisini,
kimi gecesini,
kimi tutkusunu.
Anlatırlar ki;

YAŞLI KADIN : Arkalarında nice yollar ve yıllar bırakan üç yaşlı kadın erdi suyun kıyısına.

I.K. :

Birinci kadın kıyıda oturdu.
Bildiği bütün hayatları anlattı suya.
Bir, kendi hayatını sakladı kendine.
Sonra, çavlanın suyunda yansısını gördü.
Dedi ki;

YAŞLI KADIN : Bu ben miyim?

Bütün sevdalardan, kaçışlardan, acılardan ve umutlardan artakalan şuncağız bir yüz müdür?

I.K. : Ve anladı saklamanın bir gereği olmadığını. Suyu kendi hayatını anlatmaya başladı yaşlı kadın. Anlattıkça yıllar üzerine çöktü. Bütün acıların ötesinde bir hafiflik geldi yerleşti yüreğine.

YAŞLI KADIN : Kurşun kadar hafif, tüy gibi ağır bir hayat çavlanı verildi andaç olarak.

I.K. : Küçük bir serçe göğe kanat çırpı. Çavlanın kıyısında bekleyen iki yaşlı kadın, kız kardeşlerini salkımsöğüdün altına gömdüler.

YAŞLI KADIN :

Üçtüler, iki kaldılar. Ağladılar.
Bir boşlukta yaşamının acısını anladılar.

I.K. :

İkinci kadın çavlandan uzak durdu.
Gözlerini göğe çevirdi.

Akşamın içinden bir kuş sürüsü geçti; kadının içinden bir
düş sürüsü.
Yaşlı kadın düşlerini seçti.
Dedi ki;

YAŞLI KADIN : Yolum bu çavlıana kadarmış. Ötesine geçmeyece-
ğim! Yalnızca düşlerim kaldı elimde. Onları da suya verme-
yeceğim!

L.K. : İki kardeş vedalaştı, ağlaştı. İkinci kadın geldiği yoldan yü-
rüdü, gitti... Bir yaşlı kadın kaldı kıyıda, bir gömüt, salkım-
söğüdün altında ve ayak izleri döşülen yollarda.

YAŞLI KADIN :

Yaşlı kadın çavlıana yürüdü.

Baktı suyun içine...

"Hiçbir andaç bırakmayacağım sana," dedim.

Bir sessizlik oldu kıyıda.

Ardından kanat sesleri işittim.

Sanki göç zamanıydı kuşların.

Birden çavlıanın suları kaynağına çekildi.

O koca çavlıan kurudu.

Üstte gök, altta toprak, karşımda Ateş illeri vardı.

Eski hayatımı geride bırakıp geldim Ateş Çiftliği'ne.

Ve o günden beri de tek tanığım en eski söylencenin.

İki gözümde iki damla alevle seyredirim bütün ateşleri.

Bundan ötesi, zamanın söylencesidir.

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun devinimleri gitgide hızlanarak
devam eder.)

L.K. :

Zaman gördüğümüzdür!

Hanımın gönlünde ateş var.

Ateş tanığımızdır!

Emre Bey'in içi yangın yeri.

Sevgi bildiğimizdir!

Usta ateşi arar.

Ecel korktuğumuzdur!

Ateş Çiftliği ateşe kesti.

(IRGAT KADINLAR KOROSU hızlı devinimlerle sözlerini yinelerken sahne kararır.)

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU

İkinci Bölüm

(İRGAT KADINLAR KOROSU, Birinci Bölüm'ün sonundaki repliklerini ve devinimlerini yineler.)

I.K.:

Zaman gördüğümüzdür!
Hanımın gönlünde ateş var.
Ateş tanığımızdır!
Emre Bey'in içi yangın yeri.
Sevgi bildiğimizdir!
Usta ateşi arar.
Ecel korktuğumuzdur!
Ateş Çiftliği ateşe kesti.

(1. KADIN, İRGAT KADINLAR KOROSU'nun arasından fırlar. Koluşmaları süresince 1. KADIN'ın üzerine ışık düşer.)

1. KADIN: Dostlar, Rana'yı duydunuz mu?

I.K.: Ne olmuş Rana'ya?

1. KADIN: Kaçmış! Çakır gözlü, can yüzlü er kişiyle. Yeniden gelmiş er kişi ve "Unutamadım!" demiş Rana'ya.

I.K.:

Sabır taşlarını çatlatan Rana kaçmış ha?

Demiştik, ah, demiştik:

"O pınarın suyuna kanmak zordur!"

1. KADIN :

"Sabırla koruk helva olmuyor, Sacit, çürüyor yalnızca!" demiş erkeğine.

"Yedi yıl sana baktım," demiş; "Yedi hafta, yedi gün veya yedi dakika olsun bana bakacak, beni sevecek birini buldum ya, gidiyorum artık!"

"Bırakmıştım o saydam tenliyi, ama bana geri döndü. Seveda da bu değil midir?"

"Gönlümde bir pınar çıkmıştı. Kurur diye bekledim, ama o coştı, yatağından taştı. Bedenim bir pınar oldu, çağlıyor."

"Bağışla beni ve de en iyisi, unut!" demiş.

YAŞLI KADIN : Kaç zamandır uğramaz oldu çiftliğe. Ben de, ne yapar diye merak ederdim.

I.K. : Artık irak illerdedir sevdalısıyla beraber.

YAŞLI KADIN : Sacit ne yapar ki?

1. KADIN : Konuşamıyormuş artık. Fazla dayanmaz yaşlı yüreği, duruverir.

YAŞLI KADIN :

Hal böyleyken günler kovaladı geceleri.

Geceler ıssızlıklarından korkar oldular.

Günler birbirlerine dolaştılar.

Ve Emre Bey'in yüzü gülmez oldu.

I.K. : Bey yüreğinin iki ucunda iki ırmak çağlıyordu.

İki deli ırmak ortasında buluşuyordu yüreğin.

Koca bir burgaç oluşuyordu buluştukları yerde ki; Emre Bey burgacın derinliklerine çekiliyordu günbegün.

YAŞLI KADIN : Sonunda, Can'ın yanına vardı bir akşam.

(EMRE BEY'le USTA, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun arkasından gelirler.)

EMRE BEY : Kolay gelsin Usta!

USTA : Sağ ol Bey!

EMRE BEY : Hâlâ çalışıyorsun. Yorulmadın mı daha?

USTA : Bu işi bitirmeliyim!

EMRE BEY : Gel de, biraz soluklan.

USTA : Sağ ol Bey!

EMRE BEY : Senden bir şey istiyorum Usta.

USTA : Buyur Emre Bey!

EMRE BEY : Benim dostum olur musun?

USTA : Ne haddime beyim!

EMRE BEY : Koca Ateş Çiftliği'nin sahibiyim. Irgatlarım, kadınlarım, kadınım var. Nereye gitsem, önceden açılır kapılar. Bey derler; herkesi benden uzak tutan adım var. Ancak, tek dostum yok yeryüzünde. Irgatlar birbirlerine anlatırlar acılarını, dertlerini. Ben vadilere savururum benimkileri. Emre Bey adının ağırlığı çekilir dert değil Usta. Bey isen acını bir başına çekeceksin, derdini bir başına yaşayacaksın! Olur iş değil bu! Artık yapamıyorum Usta!

USTA : Bey dediğin, adıyla birlikte yaşamak zorundadır. Beylerden beklenen budur! Yaşayacaksın Emre Bey!

EMRE BEY : Böyle yaşamam gerektiğini ben de bilirim Usta. Ancak, dostluğunu çok görme bana!

USTA : Dostluk dediğin zamanla, yaşamayla, paylaşmayla gelir Emre Bey.

EMRE BEY : Yaşamalı ve paylaşmalıyım Usta!

USTA : İşte, artık dostluğun başlangıcındayız Bey!

YAŞLI KADIN : Böyle başladı dostlukları. Sonra, Emre Bey Emre'yi anlattı Usta'ya; Usta da Can'ı anlattı Emre'ye. Bir söylencenin sevdayı tanıttığı Emre Bey'e bir başkası da dostluğu tanıttı. Zaman geçiyor, günler yaşanıyor, geçmişler paylaşılıyordu.

EMRE BEY : İşini bitirmek için, geceni gündüzüne katar, çalışırsın. Neden bu kadar acele ediyorsun? Gitmek mi istiyorsun buralardan?

USTA : Gitmeliyim Beyim!

EMRE BEY : Bir bekleyen mi var?

YAŞLI KADIN : Aynı soruyu üç gün önce de Hanımım sormuştu Usta'ya. Gözleri yaşlıydı Ahten'in.

USTA : Beni bekleyen kimse yok. Ancak, bitirmem gereken bir işim var.

EMRE BEY : İşin nedir?

USTA : Geldiğim topraklarda bir tekne yapmaktayım. Tamamlamalıyım işimi! İş ki, tekneyi bitirmeye yarayacak parayı kazanayım!

EMRE BEY : Tut ki bitirdin işini. Ne yapacaksın tekneyi?

USTA : Herkes kendi söylencesinde yaşamalıdır Bey! Ben de bir arayışı söylene edindim kendime. O tekneyle ummanlar üzere gideceğim. Benden uzak, bana yakın canlar arayacağım bilmediğim topraklarda.

EMRE BEY : Bulduğun yerde sana yakın canlar yok mudur?

USTA : Vardır! Gittiğim her yerde canlar bulurum, ama bana benden yakını bulmayı isterim. Sevdalanırım bazen, acı çekerim. Daha fazlasını aramaktayım sevginin ve onun yoldaşı olan acının.

EMRE BEY : Senin sevdan nedir Usta? Nasıl bir ateştir yüreğindeki?

USTA : Benim sevdam, gözümde bin rengin oynaşmasıdır Beyim. Bağrımda buzulların çözülmesidir, su olmasıdır. Yüreğimde doğan kızgın güneşin bu suları kaynatmasıdır. Benim sevdam, gönlümde binlerce karıncanın gezinmesidir.

EMRE : Ben, Ahten için yaşadım bütün bu söylediklerini.

USTA : Yaşadın ve onu Ateş Çiftliği'nin Hanımı yaptın Emre Bey!

EMRE BEY : Ne çare ki, beni sevmez Ahten! İhsan'ın yüzü suyu hürmetine katlanır bana. Bu halleri üzer beni Usta!

USTA : Zaman, Beyim, zaman bitirir bütün üzüntüleri; ya da öyle üzüntüler getirir ki unutturur eskilerini.

EMRE BEY : Güzel konuşursun Usta, sözün özüne yaraşır! Seni ilk gördüğümde bilmişim dost olduğunu. O kadar, Bey

adımından korkmaz bir girişin vardı ki kapımdan, anlamış-
tım. Artık burada kalmalısın Can!

USTA: Gitmeliyim Beyim!

EMRE BEY: Benim tek dostumsun Can! Bundan böyle burada ya-
şamayı istiyorum.

USTA: Gitmeliyim Beyim!

EMRE BEY: Gitmeyeceksin Can, gidemezsin! Seni burada tuta-
cak kadar güçlüyüm!

(Önce EMRE BEY, ardından da USTA, IRGAT KADINLAR KORO-
SU'nun arasında yiterlerken, devinimler başlar. Birden 2. KADIN
öne gelir. Konuşmaları süresince 2. KADIN'ın üzerine ışık düşer.)

2. KADIN: Dostlar, kara haberi aldınız mı?

YAŞLI KADIN: Ne oldu?

2. KADIN: Sena, erkeğinin oğlu İzzet'e kıymış!

YAŞLI KADIN: Nasıl olmuş bu?

2. KADIN: Emir, gene Yakut'un yatağına girmiş. Sena'ya ise,
"Büyükhanım," demiş, "Artık, sen benim yarı kardeşim sa-
yılırsın! Tohumumu yeşerten dal Yakut'tur. Erkekliğim,
onun hakkıdır!"

YAŞLI KADIN: Sena ki, kadınlığını gururu gibi taşır gözlerinde;
dayanamaz buna.

2. KADIN: Dayanamamıştır!

En keskinini alır bıçakların!

1.K.: En keskinini!

2. KADIN: Gözlerinden iki damla birleşip, bir olup düşer bıçağın
üzerine; artık, nedendir bilinmez!

1.K.: Bir damla yaş!

2. KADIN: İzzet derin bir düşün içindedir. Sena sessizce seyreder
İzzet'i.

1.K.: Söylenecekler tükenmiştir!

2. KADIN: Bir kaval sesi duyulur ötelere; bir koyun meler acı
acı. Ve Sena, ölümü bağışlar gün görmemiş İzzet'e. Kan
içindedir yatak.

I.K. : Kan kanı çeker, kanı kan!

YAŞLI KADIN : Bundan böyle Yakut'la Emir de kahırlarından ölecekler her gün! Sena nasıl?

2. KADIN : Fırtınadan sonraki sessizliğin içindedir. Artık, usu yitmiştir Sena'nın. Bakışları boşalmıştır, ama istediği olmuştur. Unutulmayacaktır! Bundan sonra, erkeği Emir ucundan kan damlayan bıçağı ve onu tutan kadını unutmayacaktır!

I.K. : Emre Bey, Emir'in evine gitti acı haber üzerine. Usta vardı Ahten'in yanına.

USTA : Emre Bey beni göndermek istemez geldiğim topraklara. Beyliği dostluğuna baskın çıkmaktadır. Bir başkasının istediğini yapmasına gerçekten engel olacak kadar güçlü müdür Emre Bey?

AHTEN : Güçlüdür, ama sınırı olmayan güç yoktur Can!

USTA : Tuhaf haller içreyiz, korkarım! Gidersem yitiririm seni, ama burada kalırsam gene yitiririm seni. Bir ömür boyu sevdanın ve acının en çoğunu veremezsin bana! Aramalıyım Ahten!

(Bu konuşması süresince AHTEN'in üzerine bir ışık düşer.)

AHTEN : Gün gelir, sevda da biter Can! Rana geldi usuma birden. "Hüzün de geçicidir Hanımım, sevda gibi," demişti. Sevda da geçici Can! Mahkûm ettiğim duyguyu hür kıldın gönlümde. İşim zordur, ama sen gidince de yaşarım. Senden önce yaşadığım, alıştığım gibi. Önce bir acı olur. Sabrederim! Ötesinde bir ince sızı kalır. İşte, ben o sızıyı ömrümce saklarım Can... Gitmelisin! Madem arayışının sonu senin de sonun demektir; o halde, hiç durmadan sürdürmelisin arayışını! Buradan kaçmana yardım edeceğim Can. Irgat kadınlar beni severler. Bir zaman saklarlar seni. Ortalık sakinleşince uzaklaşırsın buradan!

I.K. :

Hanımın yüreği dilim dilim...

Hanımın yüreği prangalı...

Hanımın yüreği sevdalar boyu islim...

Hanımın yüreği yılanlı...

Ahten karasevdalı!

AHTEN : Yüreğimi doldurdun Can. Gideceksin, ama önce bir şey isterim senden!

USTA : Her istediğini yaparım. Yeter ki söyle!

YAŞLI KADIN : Beden birliği istedi Ahten. Bir yatağı paylaştılar o gece.

LK :

Güç iştir gizli sevda çekmek.

Giz açığa çıkar er geç.

Ya da gün gelir, giz çeken, içinde yiter.

(EMRE BEY'in geldiği görülür. İZZET'e üzülmüştür, dalgındır.)

YAŞLI KADIN : Emre Bey, aynı yatağı paylaşan iki sevdiğini gördü. Gönlündeki iki deli ırmak çekiliverdiler kaynaklarına. Sevgisini, dostluğunu unuttu. Sesini çıkarmadı Emre Bey.

LK : İçinde tufan başlamıştır!

YAŞLI KADIN : Sabahleyin Can'ı çağırttı.

EMRE BEY : Gidebilirsin Usta! Dönebilirsin geldiğin yerlere. Seni burada tutmak haksızlık olur!

USTA : Gerçekten olurun var mıdır Emre Bey?

EMRE BEY : Dedim ya, gidebilirsin!

USTA : Ya dostluğum, Bey?

EMRE BEY : Buradayken bana dost olan, benden uzakken de dostumdur. Düşüncemi değiştirmeden var git yoluna! Yalnız, bir çift sözüm var sana.

USTA : Buyur Beyim!

EMRE BEY : Bir daha Ateş Çiftliği'ne gelmeyeceksin! Çevre kasabalarda dahi duymayacağım adını. Kabulün müdür?

USTA : Kabulümdür Emre Bey!

EMRE BEY : (USTA çıkacakken) Can!... Paranı al! (Bir kese fırlatır USTA'ya. USTA keseyi tutar. Bir an birbirlerine bakarlar.) Sen kendi söylencende yaşamalıydın. Bu benim söylencemdi!

YAŞLI KADIN : Usta, eşyalarını toplar. Bir vedalık zamanı kalmıştır Ahten'e.

AHTEN : Emre Bey, gidebileceğini mi söyledi?

USTA : Ben de şaşırđım.

AHTEN : Bunun altında bir şey var mutlaka! Yoksa, Bey sevdi-
lerini bırakmaya yanaşmaz.

USTA : Dostluğu beyliğine baskın çıktı bu defa. Artık, toprakları-
ma dönebileceğim; tamamlayabileceğim teknemi.

AHTEN : Ben anılarla yaşlanacağım Can. Gün gelecek, sevdiğin
bedenim kurumuş iğde kabuklarına dönecek, ama sen hep
aynı kalacaksın bende!

(Bu konuşması süresince USTA'nın üzerine ışık düşer.)

USTA : Artık gitmeliyim Ahten. İhsan'a bir armağanım var. Elle-
rimle yaptım bu asayı.

(Küçük bir asa uzatır. AHTEN asayı alır.)

Onun söylencesi de bu asa üzerine olsun!

YAŞLI KADIN : Söylenecekler tükendiğinde, sözler anlatmaya
yetmediğinde istenileni, ayrılık geldiğinde, fırtına öncesin-
de çöker ya bir sessizlik; işte, insanlar en çok o zaman ko-
nuşurlar. Konuşurlar da, anlayamazlar konuşabildiklerini.

I.K. :

İşte en çok o sabah konuştular Ahten ile Can.

Ve Usta çiftlikten ayrıldı öğle üzeri.

Söylencesi yönünde yola koyuldu.

*(IRGAT KADINLAR KOROSU devinerek sahne içine doğru yönelir-
ken, USTA da koronun arkasında gözden yiter. 3. KADIN koronun
arasından çıkar, öne gelir.)*

3. KADIN : Melek'in sancısı tuttu dostlar! Yeni bir hayata işarettir.
Gönüller muştı üzerine!

YAŞLI KADIN : Bir telaş aldı bütün yürekleri!

(AHTEN, beşiğinde yatan İHSAN'a yönelir.)

AHTEN : O gelmeden önce yüreğimde tek sen vardın oğulcanım.
Sonra onunla paylaştın yerini. Şimdi, gene tek senin olacak
yüreğim. Tez uyu İhsan'ım, yavaş büyü! Bir avuntum sen
kaldın. Tez uyu, ama yavaş büyü! Büyüyünce, dünya, be-
şikteki gibi görünmez gözlerine. Sen de Bey olursun bir

gün. Sütünden can bulduğun anayı unutursun. Başkalarını mutsuz kılarırsın ve de mutsuz olursun. Aman yavaş İhsan'ım, aman yavaş büyü!

YAŞLI KADIN : Gün geceye kavuşurken bir haber geldi.

İ.K. : Usta cansız yatar, kurumuş çavlanın kıyısında. Başı taşla ezilmiş!

AHTEN : Haberin tez geldi Can!

1. KADIN : Çiftlikten ayrılırken birkaç damla yaş mı düşmüştü gözlerinden, ne?

İ.K. : Düşmüştü!

AHTEN : Seviyordu!

2. KADIN : Irak yollara gidiyor diye yüzü mü gülüyordu, ne?

İ.K. : Gülüyordu!

AHTEN : Hayatı arayacaktı!

3. KADIN : Orman yeşili gözler sım sıkı kapanmış mıdır, ne?

İ.K. : Kapanmıştır!

AHTEN : Orman yeşili gözlerde bin renk oynaşır...

YAŞLI KADIN : Hangi eller kıymıştır irak yolların adamına?

İ.K. : Hangi kırılmalı eller?

AHTEN : Bilirim! Sevdiklerini bırakmaz ki o!

(Gök gürültüsü duyulur.)

İ.K. :

Sessizlik... sessizlik...

Sessizlik fırtına öncesi...

Sessizlik fırtınadan önce...

Fırtına!

(Gitgide sağanağa çeviren yağmurun sesi duyulur.)

YAŞLI KADIN : Gök delindi sanki! Bu nasıl yağmurdur? Bulutlar mı tutar Usta'nın yasını?

(EMRE BEY sahnede belirir. Perişandır.)

AHTEN : Hoş geldin Emre Bey!

(EMRE BEY, AHTEN'e karşılık vermez. Gözlerini AHTEN'den kaçırır.)

AHTEN : Yorgun görünüyorsun. Dağlar devirmiş gibisin! Sana yemek pişirdim.

EMRE BEY : Aç değilim!

AHTEN : Ama seveceksin pişirdiğimi.

EMRE BEY : İstemem!

(AHTEN üzeri kapalı büyük bir sini getirir. Siniyi EMRE BEY'in önüne usulca bırakır.)

AHTEN : Nedir bu halin Bey? Acıyı dost eylemiş gibisin!

EMRE BEY : Yok bir şeyim!

AHTEN : Sen sevdiklerini yitirmek istemezsin, değil mi Emre?

(Susku.)

Sevdiğin ya senin olur, ya da kimsenin olmaz, değil mi Emre?

(Susku.)

Can'ın cansız vücudunu bulmuşlar. Yazık olmuş! Kırılmalı eller Can'ın başını taşla ezmiş!

(Susku.) Gönlüme sarılı bir yılan vardı ya, Emre; o, bırakmıştı beni. Ancak bu defa ben sarıldım ona.

EMRE BEY : Ahten, çok şey söylemek istersin sen!

AHTEN : Ben söyleyeceğimi söyledim. Senin diyeceğin bir şey var mı?

EMRE BEY : Yok! Ne olsun ki?

AHTEN : İyi o halde, yemeğini ye Emre! Yeni çıkardım ocaktan.

(EMRE BEY elini siniye uzatır.)

AHTEN : Dumana üzerindedir yemeğinin!

(EMRE BEY sininin kapağını kaldırır. Eti koparılmış gibi bir çığlık atar ve çığlığın sonrasında kusmaya başlar.)

EMRE BEY : İhsaaaan!

(AHTEN dingindir.)

AHTEN : Artık, kendi söylencemi kurmamın zamanı geldi. Sen, kardeşinle Can'ın kanına girdin. Ben yalnızca İhsan'ı aldım elinden. Sen iki sevdiğini yitirdin Emre; ben, üç tanesini birden kaybettim. Senden hâlâ bir alacağım var, ama zamanı değil henüz...

Artık böyle yaşayacağız! Birbirimizden başka kimsemiz kalmadı...

Sen beni seveceksin; ben seni seveceğim. Sen benden korkacaksın; ben senden korkacağım. Sen benden nefret edeceksin; ben senden nefret edeceğim. Ama bundan sonra böyle yaşayacağız Emre! Bir sessizlik içinde... Yeni bir ustanın gelmesiyle sona erecek bir sessizlik içinde... Kabulün müdür?

YAŞLI KADIN : Yağmur dinmedi bir türlü. Bey'in geldiğini gördük yağmurda. Sonra, bir çığlık geldi evden. Ötesi gökgürültüsü, yağmur, sağanak.

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun bir kısmı "sağanak" sözcüğünü yinelerken, diğerlerinden inilti işitilir. İnilti gitgide yükselir, haykırmaya dönüşür. Devinimler de gitgide hızlanır.)

YAŞLI KADIN : Sonunda!

Uzun zamandır sancılanmaktadır Melek. Sonu geldi, bitmez sanılan sancuların.

(MELEK'in müthiş bir çığlık attığı işitilir. Bu çığıktan sonra kısa bir sessizlik yaşanır. 3. KADIN koronun arasından ayrılıp öne gelir. Konuşmaları süresince 3. KADIN'ın üzerine ışık düşer.)

3. KADIN : Melek doğumu tamamladı!

YAŞLI KADIN : Nesi oldu?

3. KADIN : Bir oğlan!

1.K. : Gönlümüz muştular üze...

3. KADIN : Ancak, oğlan ölü doğdu! Yaşasaydı...

(IRGAT KADINLAR KOROSU'nun şarkısı ve dansı başlar. 3. KADIN'ın söylediklerini duyamayız.)

1.K. :

Bu sular akar gider.

Taşları yıkar gider.

Dünya dediğin pencere.

Her gelen bakar gider.

YAŞLI KADIN : Söylencelerin yaşlı kadını tam bu anda çıktı zamanın içinden ve şunları söyledi:

İnsanın söylencesi kendince,
Söylencenin dili zamanunca,
Ecel gelip de canı bulunca,
İnsan söylenceye düşermiş.
İşte böyle.

(Gök gürültüsü, yağmur tıptırları işitilirken ışıklar alınmaya başlanır. Artık, IRGAT KADINLAR KOROSU'nun devinimleri güçlkle seçilmektedir.)

L.K.:

Bu dağlar kimin?

Emre Bey'in.

Bu bağlar kimin.

Emre Bey'in.

Bin yıllık taşlar, düz ovalar kimin?

Emre Bey'in.

Bizim sahibimiz kim?

(Susku.)

Bizim sahibimiz?

(Susku.)

Biz?

(Susku.)

Biz?

(Susku.)

Biz!

(Susku.)

Biz!

Biz!

Biz!

(Spotlar sırasıyla kırık sabır taşı kolyeyi, kanlı bir bıçağı, yavaşça sallanan beşiği, üzeri örtülü siniyi, bir kenara atılmış olan asayı aydınlatır. Gök gürültüsünü, uzaktan gelen bir kahkahayı ve yakınlara düşen bir yıldırımını işitiriz. Birden sahne kararır.)

OYUNUN SONU

Son yazımı: 1994

AY TEDİRGİNLİĞİ

DÜNYANIN ORTASINDA BİR YER

Hayat acımasızlığında, sevda tadında iki oyun.

Ay Tedirginliği, deniz kıyısında, kuytularda karşılaşan bir kadınla adamın hikâyesi. 50'li yıllardan günümüze, bir kadın-erkek, ezilen-ezen, aydın-toplum hesaplaşması.

Kaç kere ölebilir, öldürebilir ki bir insan?

Dünyanın Ortasında Bir Yer, hiçliğin orta yerindeki bir çiftliğe zorla getirilen Ahten ile oradaki ırgat kadınların hikâyesi.

Tutku kılavuz olunca, her kadın, yolunu çizer.

Günümüz Türk Tiyatrosu'nda defalarca sahnelenen iki oyunda da "acı"nın hikâyeleri anlatılıyor.

